

Motion till riksdagen 2022/23:2190

av Annie Lööf m.fl. (C)

Ledarskap för klimat och grön omställning

Inledning

Centerpartiets klimatpolitik utgår ifrån ett klart och tydligt mål. Sveriges och världens utsläpp måste minska, och det måste gå betydligt snabbare än idag. Då måste det kosta att släppa ut, och den som smutsar ner ska också betala för det. Samtidigt behövs morötter för omställningen, så att de hållbara alternativen snabbare kan börja användas och göra nytta. Vår klimatpolitik kombinerar därför en effektiv prissättning av utsläpp med stöd till grön teknik som kan bryta fossilberoendet. Vi anser att politikens roll ska vara att ta fram slagkraftiga styrmedel som gör det enklare att ställa om till ett hållbart samhälle och ser till att utsläppen minskar.

Arbetet med att minska utsläppen såväl nationellt som internationellt är en prioriterad fråga för oss. Vi har varit med och förhandlat den klimatlag som slår fast målet att Sverige år 2045 ska vara fritt från nettoutsläpp av växthusgaser. Vi har också varit drivande för att EU:s utsläpp till 2030 ska minska med 60 procent samt att varje medlemsland ska vara klimatneutralt senast 2050. Men mer måste göras. Nu behöver vi vässa de verktyg som tar klimatmålen från visioner till verklighet. Vi ska snabba på omställningen ännu mer. Redan 2040 vill vi att Sverige och EU ska vara fria från nettoutsläpp av växthusgaser. För att nå dit, krävs det att vi bryter fossilberoendet och storsatsar på de klimatsmarta innovationer som är förutsättningen för den hållbara utvecklingen.

Den politiska ambitionen för att påskynda klimatomställningen behövs nu mer än någonsin. Inte minst för att utsläppen minskar i alldeles för långsam takt. Det behövs också för att det fossila energiberoendet blivit en viktig säkerhetsfråga. Stora mängder fossil kol, olja och gas importeras idag från Ryssland till EU, en handel som bekostar Rysslands krig i Ukraina. Detta beroende måste brytas, omedelbart. Därför måste vi skruva upp takten inom alla samhällssektorer och genomföra viktiga reformer – från det lokala till det globala. Det behövs för klimatet, och för vår säkerhet.

Centerpartiet vet att tydliga och ambitiösa mål har möjliggjort för svenska företag att bli världsledande inom grön teknik, vilket gynnar såväl Sverige ekonomiskt som företagets konkurrenskraft långsiktigt. Våra ambitiösa klimatmål skapar tillsammans med ny teknik affärsmöjligheter för innovativa företag. Det är dessa affärsmöjligheter som leder vägen för omställningen, inte en bakåtsträvande rädsla för det som är nytt.

Lösningen för klimatet finns i framtidens innovationer, inte i gårdagens tekniker. Genom att tillvarata människans uppfinningsrikedom och innovationskraft att finna de lösningar som krävs kan vi bryta fossilberoendet och öka resurseffektiviteten. Därför vill vi göra gröna investeringar enklare och mer lönsamma. När vi skapar och exporterar framtidens tekniker ger det inte bara fler jobb och företag här, utan vi levererar klimatnytta som gör nytta långt bortom Sveriges gränser.

Det är allvar nu. Klimatkrisen är pågående. Våra styrmedel ska skärpas, inte överges. Klimatmålen behöver bli mer ambitiösa, inte urvattnas. Klimatet måste prioriteras. Ju längre vi väntar med att ställa om, desto mer kommer vi att få betala i form av oåterkalleliga klimatförändringar, hälsoproblem till följd av dålig luftkvalitet, förstörda naturvärden och förlust av biologisk mångfald. Att istället vända utvecklingen, satsa på det hållbara och ställa om – en gång för alla – bidrar till fördelar som kommer oss alla till del. Det tycker vi är värt att kämpa för.

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka det internationella klimatsamarbetet med ambitionen att alla utsläpp ska omfattas av en global koldioxidskatt eller ingå i ett handelssystem med utsläppsrätter för att nå målen i Agenda 2030 och Parisavtalet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska anta en årlig utsläppsbudget fram till 2040 för att säkerställa efterlevnad av klimatmålen och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att sträva efter ett kostnadseffektivt och snabbt genomförande av EU:s uppdaterade klimatmål i den nya klimatlagen och att betoningen ska vara att minska utsläppen med minst 55 och helst 65 procent till 2030 och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att klimatmålen i Sverige och EU bör skärpas ytterligare och att målet bör vara klimatneutralitet i EU som helhet såväl som i varje enskilt medlemsland 2040 och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att den gröna given liksom klimatpaketet Fit for 55 ska främja hållbar tillväxt i kombination med snabbare utsläppsminskningar och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att enskilda medlemsländers kolsänka inte bör få användas för att kompensera för fortsatta utsläpp i andra medlemsländer i EU och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att RePowerEU-planen ska öka EU:s försörjningsgrad av klimatsmart energi, påskynda omställningen och minska beroendet av fossil energi och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fler EU-lagstiftningar ska direktimplementeras i svensk lagstiftning med syftet att harmonisera reglerna inom unionen och tillkännager detta för regeringen.

9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör verka för att hållbarhetskriterierna i förnybartdirektivet ska anpassas för att tillåta ett fortsatt hållbart, aktivt skogsbruk i Sverige och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att bioenergi från hållbara källor ska ses som en viktig lösning i övergången till ett mer hållbart samhälle på kort och lång sikt och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska vara ett föregångsland i omställningen samt verka för att EU blir en internationell föregångare för att bekämpa klimatförändringarna och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska vara drivande för att EU ska utöva effektiv klimatdiplomati i det internationella klimatarbetet och främja regelverk och effektiva ekonomiska styrmedel för minskad klimatpåverkan och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att arbeta för att stärka jämlikt beslutsfattande i det internationella klimatsamarbetet och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta bort internationella handelshinder för klimatsmarta varor och tjänster, i syfte att främja spridningen av klimatvänlig teknik över gränserna, och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa klimattullar som minskar risken för koldioxidläckage, främjar rättvis konkurrens och stärker ambitionerna för utsläppsminskningar såväl i EU som internationellt, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa att hållbarhetskaptitlen i handelsavtal blir bindande genom att 1) ställa krav på internationella konventioner som måste ratificeras av motparten innan handelsavtalet kan träda i kraft och 2) skriva in möjlighet att suspendera ett avtal om en motpart bryter mot hållbarhetskaptitlens åtaganden, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sveriges biståndsbudget i högre grad ska fokusera på att understödja hållbar omställning samt insatser som motverkar klimatförändringarnas skadliga effekter och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillgång till klimatsmart energi bör prioriteras inom svenskt klimatbistånd och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att klimatanpassning av sårbara regioner ska öka inom svenskt bistånd och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en större andel av det svenska biståndet ska gå till att öka den hållbara livsmedelsproduktionen i låginkomstländer och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att biståndsbudgeten ska stimulera näringslivet och privata aktörer att investera i hållbar utveckling, exempelvis genom att dela finansiella risker och verka för att minska kostnader för affärsutveckling i mottagarländerna, och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en utredning som undersöker nya finansieringsmodeller för kommunernas

- klimateanpassningsarbete både på kort och på lång sikt samt om att förbättra kunskapsutbyte genom stärkt myndighetssamordning och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uppdatera den nationella klimateanpassningsstrategin för att skapa en tydligare ansvarsfördelning mellan styrnivåerna och tillkännager detta för regeringen.
 24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inkludera klimateanpassning i Sveriges livsmedelsstrategi och tillkännager detta för regeringen.
 25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inkludera klimateanpassning i totalförsvarets krisberedskap och tillkännager detta för regeringen.
 26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att införa en avgift på offentligt vatten som kan finansiera klimateanpassningsåtgärder och modernisering av Sveriges va-infrastruktur och tillkännager detta för regeringen.
 27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över en potentiell ökning av anslaget till SMHI för att möjliggöra bättre långsiktiga prognoser för klimateförändringarnas effekter i Sverige och tillkännager detta för regeringen.
 28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inkludera klimateanpassning i det befintliga klimatepolitiska ramverket och i klimatelagen och tillkännager detta för regeringen.
 29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka EU:s utsläppshandelssystem så att prissignalen skärps och så att utsläppsminskningstakten är förenlig med EU:s uppdaterade klimatemål och tillkännager detta för regeringen.
 30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att den fria tilldelningen i EU ETS ska fasas ut senast till 2032 och påbörjas inte senare än 2027 och tillkännager detta för regeringen.
 31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att EU:s innovationsfond ska dubbleras och tillkännager detta för regeringen.
 32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det nuvarande systemet för handel med utsläppsrätter bör skärpas via en permanent engångsborttagning av det totala antalet utsläppsrätter och en exponentiellt ökande LRF och tillkännager detta för regeringen.
 33. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att successivt utvidga EU:s utsläppshandelssystem mot att omfatta alla utsläpp inom EU och tillkännager detta för regeringen.
 34. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tredjeländer ska kunna ansluta sig till EU ETS och bilda s.k. klimateklubbar och tillkännager detta för regeringen.
 35. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för en prissättning av minusutsläpp på EU-nivå och se över möjligheterna att införa ett bonussystem för minusutsläpp inom EU ETS och tillkännager detta för regeringen.
 36. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tekniska koldioxidupptag (CCS och bio-CCS) ska räknas som negativa utsläpp inom LULUCF och tillkännager detta för regeringen.

37. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att producenter av biokol ska få stöd för de minusutsläpp som genereras och tillkännager detta för regeringen.
38. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vara pådrivande för att påskynda EU-kommissionens lagstiftningsprocess avseende CCS och bio-CCS och tillkännager detta för regeringen.
39. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska anta ett mål för minusutsläpp med utgångspunkt i de nationella klimatmålen och som säkerställer nettonollutsläpp till 2045 och tillkännager detta för regeringen.
40. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att på EU-nivå tillåta internationella transporter av koldioxid från avskiljningsanläggningar till lagringsplatser med flera olika typer av transportlösningar, exempelvis med sjöfart eller vägburna transporter, och tillkännager detta för regeringen.
41. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge i uppdrag att inleda prospektering för att identifiera möjliga platser för koldioxidlagring i Sverige och tillkännager detta för regeringen.
42. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska verka för en koldioxidjusteringsmekanism i EU som är förenlig med WTO-regelverket, som minskar risken för koldioxidläckage, främjar rättvis konkurrens och stärker ambitionerna för utsläppsminskningar såväl i EU som internationellt och tillkännager detta för regeringen.
43. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att ge Naturvårdsverket och Energimyndigheten i uppdrag att ta fram rekommendationer för företag som vill beräkna sina utsläpp av växthusgaser, inklusive indirekta utsläpp, och tillkännager detta för regeringen.
44. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att ge Naturvårdsverket och Energimyndigheten i uppdrag att ta fram rekommendationer för klimatkompensationsprojekt med hög permanens och additionalitet samt vilka tredjepartsaktörer de anser lever upp till dem i sitt kontrollarbete och tillkännager detta för regeringen.
45. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att ge Konsumentverket i uppdrag att, tillsammans med näringslivet, ta fram en märkning för produkter och tjänster som följer svenska myndigheters rekommendationer för klimatkompensation och tillkännager detta för regeringen.
46. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att ge Konsumentverket i uppdrag att ta fram ett regelverk för kommunikation kring klimatkompenserade produkter och tjänster och tillkännager detta för regeringen.
47. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att betänka ett införande av utökad avdragsrätt för företag som investerar i klimatkompensation, om kompensationen lever upp till svenska myndigheters rekommendationer kring effektivitet och social hållbarhet, och tillkännager detta för regeringen.
48. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ett lägsta golv för miljö- och klimatkrav bör införas för all statlig upphandling samt att mål bör införas för att öka andelen upphandlingar som bidrar till efterlevnaden av miljö- och klimatmålen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
49. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att offentliga aktörer bör gå före och bygga resurseffektivt samt premiera ny och innovativ teknik i upphandlingsförfaranden och tillkännager detta för regeringen.

50. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla en digital plattform för samverkan och kunskapsutbyte mellan inköpare, upphandlare och leverantörer inom grön upphandling och tillkännager detta för regeringen.
51. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att livsmedel ska omfattas av en obligatorisk klimatmärkning som på ett enkelt sätt visar produktens klimatavtryck och tillkännager detta för regeringen.
52. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fler produkter ska få klimatdeklaration för att underlätta för konsumenter att välja hållbara alternativ och jämföra alternativ och tillkännager detta för regeringen.
53. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att EU tar fram en klimatmärkning för utsläppsintensiva produkter och tjänster för att stärka den tillgängliga konsumentinformationen och tillkännager detta för regeringen.
54. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga en utredning för kortare avskrivningstider för miljö- och klimatsmarta investeringar i syfte att stärka marknadsmekanismerna i miljöpolitiken genom ett utökat producentansvar och avgiftsfinansierade fonder och tillkännager detta för regeringen.
55. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att investeringar i grön teknik bör underlättas och att Sverige bör sträva efter att vara internationell föregångare inom utveckling av klimatsmart teknik som vid export också kan möjliggöra utsläppsminskningar i andra länder och tillkännager detta för regeringen.
56. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att de mål för export av klimatsmart teknologi som beslutades av Miljömålsberedningen ska införas snarast och tillkännager detta för regeringen.
57. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att utlysa innovationstävlingar för grön teknik för att driva utveckling på områden med mindre kommersiell kraft vilka också kan bli möjliga för upphandling och tillkännager detta för regeringen.
58. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skärpa kraven i ekodesigndirektivet för att fasa ut smutsiga energibovrar och främja mer energieffektiv och klimatsmart teknik och tillkännager detta för regeringen.
59. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att subventioner till fossila bränslen skyndsamt bör fasas ut såväl i EU som i Sverige samtidigt som företagets konkurrenskraft värnas och tillkännager detta för regeringen.
60. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur den gröna skatteväxlingen kan fortsätta genom att bl.a. se över en eventuell utfasning av alla nedsättningar av koldioxidskatten med stärkt miljöstyrning och färre rent fiskala inslag samtidigt som branschernas konkurrenskraft värnas, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
61. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga en översyn av nuvarande miljöskatter för att säkerställa att de styr mot minskade utsläpp och förbättrad resurseffektivitet och tillkännager detta för regeringen.
62. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att framtagandet av kriterier för hållbara investeringar utifrån de sex målen i taxonomiförordningen bör ske på ett sätt som är transparent, vetenskapligt och demokratiskt förankrat och som i högre grad utgår från befintlig lagstiftning, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

63. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda en vidgning av det gröna avdraget för att inkludera en större bredd av grön teknik som kan påskynda omställningstakten och tillkännager detta för regeringen.
64. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över en möjlig utvidgning av Industriklivet till satsningar på projekt inom carbon capture and utilisation (CCU) som möjliggör återanvändning av infångad koldioxid, vilket kan bidra till ökad resurseffektivitet, och tillkännager detta för regeringen.
65. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att införa en skrotningspremie för oljepannor för att fasa ut de kvarvarande i bruk och på så sätt minska de fossila utsläppen och tillkännager detta för regeringen.
66. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ändringstillstånd ska användas som huvudregel i miljöstillståndsprocesser med syftet att korta ned tillståndsprocesserna och tillkännager detta för regeringen.
67. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att i högre grad använda anmälningsplikt och därmed minska antalet verksamheter som blir föremål för individuella prövningar vid miljöstillstånd, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
68. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra det möjligt för domstolar och myndigheter att väga in ett projekts klimatnytta när de fattar beslut, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
69. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa snabbspår i tillståndsprocesserna för nya anläggningar och implementera EU:s förslag på snabbspår för förnybar energiproduktion i svensk lag och tillkännager detta för regeringen.
70. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en proportionalitetsprincip för avslag i miljöstillståndsprocesser och tillkännager detta för regeringen.
71. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ytterligare politiska styrmedel behövs för att säkra efterlevnaden av transportsektorns utsläppsminskingsmål till 2030 vilka bör inkludera ett brett spektrum av resultatnriktade lösningar för att främja ökad användning av klimateffektiva biodrivmedel, utökad elektrifiering och mer effektiva transportlösningar och tillkännager detta för regeringen.
72. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att EU:s koldioxidstandarder för transportsektorn ska skärpas och tillkännager detta för regeringen.
73. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att behålla reduktionspliktens nuvarande reduktionsnivåer och tillkännager detta för regeringen.
74. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att sänka skatten på förnybara drivmedel inom reduktionsplikten och tillkännager detta för regeringen.
75. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vid reduktionspliktens kommande kontrollstation överväga en särskild kvot för avancerade biodrivmedel och tillkännager detta för regeringen.
76. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att successivt stärka styrningen mot miljöbilsfordon vid nybilsköp samt överväga ytterligare incitament för att påskynda laddinfrastrukturutbyggnaden och riva de hinder som i dag

- försvårar utbyggnaden av laddinfrastruktur, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
77. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga en utvidgad klimatpremie för att också inkludera arbetsmaskiner som kan framdrivas av hållbara bränslen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
 78. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att offentlig verksamhet ska gå före i klimatomställningen genom att se över hur alla fordon som staten, regionerna och kommunerna köper in eller leasar ska vara miljöbilar eller framdrivas av förnybara bränslen från 2023 och tillkännager detta för regeringen.
 79. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att slopa energiskatten på kollektivtrafik, exempelvis båtar och bussar, som går på el, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
 80. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att halvera trängselskatten för miljöbilar och tillkännager detta för regeringen.
 81. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att underlätta bildelning genom att införa en enhetlig definition av bilpooler och tillkännager detta för regeringen.
 82. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga införandet av en energideklaration på personbilar vid nybilsförsäljning som är tydlig och jämförbar samt stärker konsumentinformationen och tillkännager detta för regeringen.
 83. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att de data som genereras genom EU-kommissionens förordning (EU) 2021/392 kring verklig drivmedelsförbrukning ska göras tillgängliga för konsumentupplysning och tillkännager detta för regeringen.
 84. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur fordonsskatten för personbilar som differentieras efter koldioxidutsläpp och transporteffektivitet kan göra sig gällande också för tunga fordon och tillkännager detta för regeringen.
 85. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att stärka stödet för att konvertera fordon till mer hållbar framdrift genom att inkludera det i det gröna avdraget och tillkännager detta för regeringen.
 86. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att införa en skrotningspremie för utjänta fordon och tillkännager detta för regeringen.
 87. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att alla nya vägar ska byggas med en tydlig anpassning för cykling och tillkännager detta för regeringen.
 88. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att koldioxidutsläpp från inrikes flyg bör inkluderas i etappmålet för inrikes transporter till 2030 och tillkännager detta för regeringen.
 89. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten för det offentliga att gå före och upphandla samma mängd biojet som krävs för de flygningar som genomförs av statsflyget och tillkännager detta för regeringen.
 90. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att öka satsningarna på det strategiska innovationsprogrammet för flyg (Innovair) i syfte att påskynda övergången till ett hållbart, fossilfritt och mer energieffektivt flyg samt till elektrifiering och tillkännager detta för regeringen.
 91. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka de ekonomiska incitamenten att välja förnybara framför fossila drivmedel även inom sjötrafiken

- genom att sträva efter lagstiftning i första hand på internationell nivå och EU-nivå och tillkännager detta för regeringen.
92. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att 50 procent av utsläppen från fartyg på internationell resa som anläpt eller avgått från svensk hamn bör inkluderas i Sveriges långsiktiga territoriella klimatmål om att nå nettonollutsläpp inom svenskt territorium senast 2045 och tillkännager detta för regeringen.
 93. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa miljözoner för sjöfarten för att öka användningen av landström när fartyg ligger i hamn, för att minska koldioxidutsläppen, och tillkännager detta för regeringen.
 94. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att införa driftsstöd till biodrivmedelsanläggningar och tillkännager detta för regeringen.
 95. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att analysera möjligheten att införa ett långsiktigt produktionsstöd för ny produktion av biodrivmedel där producenten under tio år garanteras ett produktionsstöd som motsvarar merkostnaden gentemot fossila drivmedel och tillkännager detta för regeringen.
 96. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att analysera möjligheten till stöd till driften av snabbbladdstationer i glesbygd och på landsbygd och tillkännager detta för regeringen.
 97. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga ytterligare satsningar för att Trafikverket ska kunna förbättra laddinfrastrukturen i glesbygd och på landsbygd, genom etableringsstöd för snabbbladdstationer, och tillkännager detta för regeringen.
 98. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra det enklare och billigare för samfälligheter att installera laddmöjligheter genom slopat krav på ny förrättning och tillkännager detta för regeringen.
 99. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska verka för att höginblandade biodrivmedel ska få permanent skattebefrielse och tillkännager detta för regeringen.
 100. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att rapporteringsskyldigheten i förnybartdirektivet ska omfatta även de aktörer som tillhandahåller fossila bränslen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
 101. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det finns behov av beredskapslagring också av fossilfria drivmedel och tillkännager detta för regeringen.
 102. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vid översynen av energiskattedirektivet ändra så att drivmedel beskattas utifrån energiinnehåll i stället för volym och tillkännager detta för regeringen.
 103. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att nationella mål för täthet av laddinfrastruktur ska tas fram och tillkännager detta för regeringen.
 104. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att utbyggnaden av laddinfrastruktur för tunga fordon utvecklas genom regelförenklingar och incitament och genom att använda befintliga undantag från nuvarande lagstiftning och tillkännager detta för regeringen.
 105. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en nationell plan bör beredas för att identifiera kritiska stråk där nyttjandegraden av

bränslecellsfordon väntas vara hög, för att möjliggöra en snabbare utbyggnad av vätgasinfrastruktur med nationell samordning, samt att man bör identifiera strategiska noder för vätgasproduktion, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

106. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att nyttja möjliga undantag för att möjliggöra för nätföretag att driva laddpunkter för tunga elfordon i syfte att påskynda utbyggnaden och tillkännager detta för regeringen.
107. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att skyndsamt genomföra Biogasmarknadsutredningens (SOU 2019:63) andra stödpaket och tillkännager detta för regeringen.
108. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att ytterligare utveckla gröngasprincipen för att öka andelen biogas i de befintliga gasnäten och tillkännager detta för regeringen.
109. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vidareutveckla biogasanvändningen till fler användningsområden och tillkännager detta för regeringen.
110. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att ändra statsstödsreglerna så att anläggningar oberoende av storlek kan få stöd till biogasproduktion i Sverige och EU och tillkännager detta för regeringen.
111. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skapa långsiktighet för biogasen genom att anta ett produktionsmål och tillkännager detta för regeringen.
112. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra det tillåtet att köra tyngre gas- och elbilar med B-körkort och tillkännager detta för regeringen.
113. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att anta ett mål om att fördubbla Sveriges produktion av utsläppsfri el till 2030 och tillkännager detta för regeringen.
114. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka produktionen så snabbt och kraftigt som möjligt av alla energikällor – sol, vind, vatten, biodrivmedel, biokraft och befintlig kärnkraft – och tillkännager detta för regeringen.
115. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka elproduktionen med 50 TWh redan nästa mandatperiod motsvarande 10 miljoner villors årsförbrukning av el och tillkännager detta för regeringen.
116. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att blyxtinkalla till nya energisamtal med målet om att anta en ny bred politisk överenskommelse som säkerställer långsiktiga förutsättningar för energiproduktion och tillkännager detta för regeringen.
117. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka kundkraften och koldioxidtransparensen genom att ändra systemet med ursprungsgarantierna så att de redovisas året om, timme för timme, och tillkännager detta för regeringen.
118. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ersätta den fossila oljan i effektreserven med förnybara alternativ och tillkännager detta för regeringen.
119. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra det lagligt att förändra effektreserven så att den består av mer än bara kraftverk, exempelvis genom en kombination av vindkraft och batterier, och tillkännager detta för regeringen.

120. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att värna en övergång till mer decentraliserad och lokal energiproduktion bl.a. genom satsningar på småskalig energiproduktion och tillkännager detta för regeringen.
121. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att senast den 1 januari 2023 påbörja en kartläggning av tillämpningen av miljöbalken och praxisutvecklingen i syfte att föreslå förändringar som möjliggör en helhetsbedömning, en bredare syn på totalförsvarets intressen och samexistens mellan olika intressen inom samma geografiska område och tillkännager detta för regeringen.
122. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tydliggöra ansvarsfördelningen mellan relevanta energimyndigheter och ge Svenska kraftnät ansvar för att säkra den långsiktiga leveranssäkerheten och tillkännager detta för regeringen.
123. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram en strategi som identifierar behovet av mellan- och långsiktig energilagring samt utreder behov av ersättningsmodeller för handel med stödtjänster och tillkännager detta för regeringen.
124. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda vätgasens potential att bidra till samhällsekonomiska fördelar såsom utsläppsminskningar såväl som att möjliggöra ett förnybart energisystem och tillkännager detta för regeringen.
125. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga en breddning av Industriklivet som bl.a. inkluderar en riktad vätgassatsning och tillkännager detta för regeringen.
126. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att potentialen för ytterligare energieffektivisering är stor och att EU bör anta ett energieffektiviseringsmål om 50 procent effektivare energianvändning till 2030 och tillkännager detta för regeringen.
127. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ellagen och elnätsregleringen bör ses över för att underlätta investeringar i smart teknik och för att bereda vägen för nya affärsmodeller såsom införande av timmätning för kunder i det svenska elsystemet senast 2025 och tillkännager detta för regeringen.
128. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Svenska kraftnät bör få i uppdrag att planera och projektera för utökad elektrifiering och utökad nätkapacitet för att möta framtida behov och möjliggöra nya investeringar och etableringar i hela landet och tillkännager detta för regeringen.
129. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att reformera skatten för lagring av avfall (deponiskatten) så att den baseras på miljöstyrande principer och främjar materialåtervinning snarare än deponering och tillkännager detta för regeringen.
130. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över tillgången till reservgeneratorer vilka bidrar till ett mer flexibelt energisystem och tillkännager detta för regeringen.
131. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att revidera ersättningsnivåerna vid markintrång genom mer flexibla avtalsformer som täcker markägarens reella förluster och tillkännager detta för regeringen.
132. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga möjligheten att ge kommunerna resurser för att uppdatera sina vindkraftsplaner så

- att de är i linje med den nationella strategin för en hållbar vindkraftsutbyggnad och tillkännager detta för regeringen.
133. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om samexistens mellan försvarets intressen och övriga samhällsintressen inklusive energiförsörjningen och att detta bör genomföras som ett led i breda blocköverskridande energisamtal och tillkännager detta för regeringen.
 134. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen omgående ska godkänna inkomna ansökningar om havsbaserad vindkraft och tillkännager detta för regeringen.
 135. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen och Svenska kraftnät ska prioritera havsbaserad vindkraft i södra Sverige och tillkännager detta för regeringen.
 136. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skapa ett snabbspår för att ersätta äldre vindkraftverk med nya större verk som genererar mer energi, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
 137. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förenkla och snabba på utbyggnaden av vindkraft genom att återinföra vindkraftssamordnare och tillkännager detta för regeringen.
 138. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över all lagstiftning som hämmar investeringar och skapar osäkerhet för företagen som vill investera i ny vindkraft, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
 139. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över gränserna i nätregleringen för att inte befintlig vindkraft ska minska sin produktion av lönsamhetsskäl och tillkännager detta för regeringen.
 140. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa bättre behovsanpassning av hinderbelysning för vindkraftverk, om det finns lokala förutsättningar, och tillkännager detta för regeringen.
 141. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga införandet av en sammanhållen strategi för att stärka konkurrenskraften för kraftvärmen, som syftar till att fasa ut den sista fossila andelen, och tillkännager detta för regeringen.
 142. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att helt ta bort skatten på bioolja för uppvärmningsändamål och tillkännager detta för regeringen.
 143. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över avfallsförbränningskattens nuvarande utformning och tillkännager detta för regeringen.
 144. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att helt slopa skatten för egenanvändning av solceller för att främja installation vid optimala sollägen och tillkännager detta för regeringen.
 145. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att ge skatteavdrag till personer som äger andelar i mindre solcellsanläggningar på flerfamiljshus, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
 146. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att i stället för att totalförbjuda solceller ställa krav på teknik såsom störningsfria optimerare och tillkännager detta för regeringen.
 147. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att installation av solceller och solfångare, inklusive integrerade, ska vara bygglovsbefriad även inom

- kulturmiljöområden medan krav på bygglov kvarstår på k- och q-märkta fastigheter och tillkännager detta för regeringen.
148. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att underlätta för dem som vill investera i gemensamma solenergianläggningar (solkooperativ), och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
 149. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka ansträngningarna för fler offentliga byggnader och p-platser med solceller och tillkännager detta för regeringen.
 150. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att värna, utveckla och stärka lönsamheten för vattenkraften och dess viktiga roll i energisystemet genom minskat regelkrångel, respekt för äganderätt samt effektiva och proportionerliga miljöåtgärder till rimliga kostnader och tillkännager detta för regeringen.
 151. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillfälligt stoppa omprövningar av vattenkraftens miljö tillstånd till dess att prövningen följer de ramar som fastställdes i lag och tillkännager detta för regeringen.
 152. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör säkerställa att de miljöanpassningar som pågår inte påverkar möjligheten att öka effekten i befintlig vattenkraft och inte leder till oproportionerliga kostnader i förhållande till miljönyttan och att genomförandet inte innebär en kraftigt negativ påverkan på den totala kraftproduktionen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
 153. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska säkerställa att platsspecifika bedömningar kring alla nyttor och konsekvenser görs med beräkningsgrunder som är vedertagna och transparenta och att detta görs i samråd med berörda aktörer inom ramen för miljöanpassningen av vattenkraften och tillkännager detta för regeringen.
 154. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att värna jordbruk och kulturmiljö samt att de undantag som finns ska användas inom ramen för miljöanpassning av vattenkraften och tillkännager detta för regeringen.
 155. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram en plan för att nyttja vattenkraftens maxkapacitet och tillkännager detta för regeringen.
 156. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Svenska kraftnät i uppdrag att bygga ut den ledningskapacitet som behövs om det beslutas att öka effekten från den befintliga kärnkraften och tillkännager detta för regeringen.
 157. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att energiforskningen ska omfatta alla fossilfria energislag och tillkännager detta för regeringen.
 158. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inga förtida nedstängningar av kärnkraften ska ske genom politiska beslut och tillkännager detta för regeringen.
 159. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att undanta krav på koncession inom redan miljöprövat verksamhetsområde som kan möjliggöra en snabbare elnätutbyggnad och tillkännager detta för regeringen.
 160. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka överföringskapaciteten för att möta den ökande elenergiefterfrågan och satsa på smarta elnät, ökad användarflexibilitet, energieffektivisering och energilagring och tillkännager detta för regeringen.

161. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att anta ett nytt mål för sammanlänkning av EU:s energinät om 25 procent samt påskynda insatserna för att nuvarande mål ska nås och tillkännager detta för regeringen.
162. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra det möjligt att dela el mellan fastigheter via mikronät och tillkännager detta för regeringen.
163. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka transparensen i köerna för anslutning till stamnät och regionnät för både producenter och konsumenter och tillkännager detta för regeringen.
164. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Energimarknadsinspektionen bör ges rätten att dra tillbaka nätkoncession vid grova brister i elnätsverksamheten såsom uteblivna kapacitetsstärkande investeringar och tillkännager detta för regeringen.
165. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka möjligheten till regional samplanering av nätinfrastuktur och tillkännager detta för regeringen.
166. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utbyggnaden av elnätsinfrastrukturen ska genomföras på ett sätt som minimerar behovet av markintrång och där kravet på att använda marksnål teknik när det är möjligt skärps och tillkännager detta för regeringen.
167. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att ge Svenska kraftnät i uppdrag att omgående återstarta byggandet av en tredje elkabel till Gotland för att säkerställa öns elförsörjning och skapa förutsättningar för omställning till ett klimatsmart samhälle och tillkännager detta för regeringen.
168. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att taktytor bör betraktas som en strategisk resurs för energiproduktion, dagvattenhantering samt ekosystemtjänster och tillkännager detta för regeringen.
169. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om fler insatser för att öka byggandet i trä och tillkännager detta för regeringen.
170. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om återbruk och återvinning av byggmaterial och tillkännager detta för regeringen.
171. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utvärdera energideklarationer för byggnader för att säkerställa att de är ändamålsenliga, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
172. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka bioekonomins roll i klimatomställningen samtidigt som tillväxten i den brukade skogen ökar för att nå våra klimatmål och tillkännager detta för regeringen.
173. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en kommande nationell bioekonomistrategi ska bejaka bioekonomins potential att minska beroende av fossila källor genom substitution samt dess förmåga att bidra till uppfyllelse av EU:s klimatmål och tillkännager detta för regeringen.
174. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att införa en biopremie som utjämnar prisskillnaderna mellan fossil diesel och förnybara alternativ och tillkännager detta för regeringen.
175. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna till stärkt forskning och utveckling inom de gröna näringarna och tillkännager detta för regeringen.
176. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skapa bättre förutsättningar för en delningsekonomi där tjänster för återbruk, reparation och delning av produkter ökar och tillkännager detta för regeringen.

177. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur ett heltäckande mått på cirkularitet kan tas fram för produkter, material och tjänster samt införas i Sverige och tillkännager detta för regeringen.
178. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett nationellt mål om att Sverige ska ha en cirkulär ekonomi på plats till 2040 och tillkännager detta för regeringen.
179. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kvotplikter på återvunnen råvara bör införas i syfte att skapa en större efterfrågan på och marknad för cirkulerade material och tillkännager detta för regeringen.
180. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att offentlig upphandling i högre utsträckning bör användas som ett kraftfullt verktyg för en cirkulär omställning och tillkännager detta för regeringen.
181. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ökande etappmål bör införas i syfte att öka andelen upphandlingar som ställer skarpa krav på cirkularitet och resurseffektivitet och tillkännager detta för regeringen.
182. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda alternativ till avfallshierarkin samt att uppdatera miljöbalken för att stärka förutsättningarna för en cirkulär omställning och tillkännager detta för regeringen.
183. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla samt införa nationella end of waste-kriterier för en större mängd materialslag och tillkännager detta för regeringen.
184. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att lagstifta om att kvaliteten på en råvara ska föregå dess ursprung som styrande princip, i syfte att främja investeringar i återvinningsteknik och minska Sveriges importberoende, och tillkännager detta för regeringen.
185. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda förutsättningarna för en dedikerad expertmyndighet för cirkulär ekonomi för att säkerställa en effektiv omställning inom alla politikområden och tillkännager detta för regeringen.
186. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att återvinningsmålen på EU-nivå successivt höjs och tillkännager detta för regeringen.
187. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en gemensam standard för återvinning bör tas fram för hela EU och tillkännager detta för regeringen.
188. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för kvalitetsstandarder på avfall för att underlätta handel med återvinningsbara material och för att kunna kontrollera kvaliteten och tillkännager detta för regeringen.
189. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att underlätta handel med återvinningsbart material inom EU och tillkännager detta för regeringen.
190. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige på EU-nivå bör verka för skärpta exportrestriktioner av avfall till länder utanför EU och OECD och tillkännager detta för regeringen.
191. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett producentansvar för textilier i syfte att kraftigt öka mängden textilier och kläder som samlas in separat och på sätt som är enkla för den enskilda individen och tillkännager detta för regeringen.

192. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att successivt men kraftigt minska andelen textilavfall som slängs i restavfallet eller lämnas på återvinningscentraler och tillkännager detta för regeringen.
193. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett utvidgat producentansvar på mobiltelefoner och övrig småelektronik i syfte att öka insamlingen och återvinningen av dessa och tillkännager detta för regeringen.
194. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att starta en anläggning för högteknologisk kemisk plaståtervinning i Sverige och tillkännager detta för regeringen.
195. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skärpa det nationella målet för matsvinn för att minska svinnet med 30 procent till 2025 och minst 50 procent till 2030 och tillkännager detta för regeringen.
196. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa bindande rapporteringskrav på matsvinn från livsmedelsbutiker till Naturvårdsverket och tillkännager detta för regeringen.
197. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbättra beräkningarna av matsvinnets miljö- och klimatpåverkan utifrån energiförlust, utsläpp, miljöbelastning och vattenanvändning och tillkännager detta för regeringen.
198. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att lagstifta om sänkt kyltemperatur till 4 grader hos leverantörer och i livsmedelsbutiker och tillkännager detta för regeringen.
199. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att främja digitala lösningar och konsumentorienterade tjänster som bidrar till ett minskat matsvinn, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
200. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge ett uppdrag till forskningsinstitutet Rise att studera fördelar kontra nackdelar med förpackningar ur ett klimat- och matsvinnsförebyggande syfte och tillkännager detta för regeringen.
201. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att slopa retursystemet för bröd och mjölk och tillkännager detta för regeringen.

Ledarskap i EU och internationellt

Klimatet känner inga nationsgränser, och effektiva svar på de utmaningar vi står inför behöver därför vara internationella. Det krävs ett starkt globalt klimatarbete och när andra länder vacklar behöver Sveriges och EU:s röst vara tydlig. Genom att i praktiken visa att ekonomisk tillväxt och utsläppsminskningar går att förena samtidigt som vi skapar jobb, kan Sverige och EU visa ledarskap internationellt. Eftersom Sveriges utsläpp är små i ett globalt perspektiv är det viktigt att vara pådrivande såväl regionalt som i EU och internationellt.

För att nå målen i Parisavtalet krävs snabbare minskning av utsläppen än vad vi ser idag och mer kraftfulla åtgärder. Effekterna av klimatförändringarna drabbar hela mänskligheten i alla delar av världen. Det påverkar vår natur, vårt djurliv och alla aspekter av våra samhällen när extrema väderhändelser och naturkatastrofer blir allt vanligare. Torka, översvämningar och extremvärme tvingar människor runt om i världen att fly från sina hem. FN:s internationella klimatpanel IPCC har i en ny och

oroväckande rapport än en gång konstaterat att de globala utsläppsminskningarna går för långsamt, och att målen i Parisavtalet inte kommer att nås med nuvarande politik.

Samtidigt som dystra budskap är återkommande återstår ett litet hopp; vi kan fortfarande vända utvecklingen. Det kräver resolut handling. För Centerpartiet är det en självklarhet att alla utsläpp ska bära sina kostnader genom att de omfattas antingen av ett koldioxidpris eller av ett handelssystem för utsläppsrätter. Vi vill att Sverige ska vara föregångare i EU, och att EU ska vara en föregångare i världen genom att anta ambitiösa och modiga utsläppsminskningmål. För att Sveriges utsläpp ska minska i snabbare takt, så att det blir möjligt att gå före, vill vi också anta en nationell utsläppsminskningbudget. Vi vill se att Sverige och EU utövar en vass klimatdiplomati som förmår skärpa andra länders klimatmål och politik, och bidrar med goda exempel utifrån våra erfarenheter.

Internationell handel som klimatverktyg

Sverige och svenska företag jobbar hårt för att minska sina utsläpp. Det gör att Sverige ligger långt före många andra länder. Det är bra, för då minskar vi våra egna utsläpp och sänker samtidigt utsläppen runtom i världen när våra produkter och tjänster ersätter andra som framställts med smutsigare teknik. Tack vare bland annat Sveriges nästintill utsläppsfria elsystem har många av de varor vi tillverkar här ett lägre klimatavtryck än i andra länder. Samtidigt innebär detta försprång och vår strikta klimat- och miljölagstiftning att svenska företag riskerar att drabbas av osund konkurrens, när andra länder avstår nödvändiga klimatreguleringar och pumpar in pengar i den smutsiga fossila industrin. Det måste vara en fördel att göra det som är bäst för klimatet; därför vill vi införa klimat-tullar till EU så att klimatförstörande länder tvingas betala för sina utsläpp. Intäkterna ska bidra till att öka klimatinvesteringarna, både i och utanför EU. Centerpartiet vill också att det ska vara lättare att handla med klimatsmart teknik så att svensk såväl som andra länders klimatsmarta export kan tränga undan utsläpp i andra länder.

Under 2019 släppte Kina ut mer växthusgaser än alla utvecklade länder i hela världen tillsammans. Året därefter byggde Kina mer än ett nytt stort kolkraftverk i veckan och bränner just nu mer än hälften av allt kol i världen. Kolkraften är den enskilt största källan till den globala uppvärmningen. För att pressa de stora utsläpparna, som Kina, Indien och USA, att börja sänka sina utsläpp dramatiskt föreslår Centerpartiet fler hållbara frihandelsavtal. I nya handelsavtal ska hållbarhetskapitlen vara bindande. Om man bryter mot miljö- och klimatreglerna måste det få konsekvenser. Vi vill också öppna upp EU:s system för utsläppshandel till länder utanför EU för att möjliggöra för fler länder att följa Europas klimatledarskap. På så sätt tar vi också viktiga steg mot ett globalt pris på koldioxid.

Stärk klimatbiståndet

Om vi ska klara av 1,5-gradersmålet kommer det att krävas en grön omställning i hela världen inklusive i låginkomstländer, med fokus på att möjliggöra en hållbar väg ut ur fattigdomen. Vägen ur fattigdom går för många människor genom en ökad effektivitet av jordbruket, vilket även är viktigt för att klara livsmedelssäkerheten globalt. Det är oerhört viktigt att stävja skogsskövling genom ett effektivare jordbruk. Här krävs kraftfulla åtgärder där tillgång till utsläppsfri energi och energieffektivisering är centralt. Centerpartiet vill satsa mer på ett globalt klimatarbete genom att främja tillgången till

förnybar energi och energieffektivisering med utgångspunkt i fattiga människors rätt till utveckling och frihet och med kvinnor och flickor i särskilt fokus. Vi vill öka investeringarna i projekt som ökar tillgången till förnybara och effektiva energisystem, exempelvis genom att dela risk med företag som investerar i sektorn.

Vi anser att Sverige behöver fokusera utvecklingsbiståndet för att bidra till en mer hållbar utveckling globalt. Vi vill satsa mer på ett globalt klimatarbete genom att bland annat främja tillgången till förnybar energi och satsa på energieffektivisering med utgångspunkt i fattiga människors rätt till utveckling och frihet, med kvinnor och flickor i särskilt fokus. Svensk miljöteknik liksom vår kunskap om hållbar utveckling ska bidra till globala lösningar som tar oss närmare efterlevnaden av Parisavtalets mål liksom målen i Agenda 2030.

Höjda klimatambitioner i EU

Den gröna given som presenterades 2020 har potential att bidra till en omställning mot ett mer klimatsmart och resurs- och energieffektivt EU där utsläppen är frikopplade från den ekonomiska tillväxten. För att lyckas förutsätts en effektiv implementering i medlemsländerna av den lagstiftning som kommer att presenteras eller revideras till följd av ambitionshöjningarna. I juli 2021 presenterade kommissionen ett stort klimatpaket som ska se till att EU:s samlade utsläpp till 2030 minskar med minst 55 procent. Centerpartiet har varit drivande för högre ambitioner, om minst 65 procents utsläppsminskning till 2030. Centerpartiet vill att alla länder likvärdigt ska bidra till måluppfyllnad och vill därför se bindande nationella klimat- och energimål för EU:s medlemsländer. Det behövs skarpa ekonomiska sanktioner så att länderna tar målen på allvar. Det måste få så kännbara konsekvenser för ett EU-land att inte uppfylla målen, att det är bättre att investera i den gröna omställningen än att låta bli. För Centerpartiet är det också viktigt att de nya eller reviderade lagförslagen vilar på robusta konsekvensanalyser och oberoende vetenskapliga kalkyler som samtidigt respekterar att en effektiv omställning kan se olika ut i respektive medlemsland. Den lagstiftning som ska komma på plats bör säkerställa att EU uppfyller sina åtaganden i Parisavtalet och Agenda 2030, så att varje enskilt medlemsland når klimatneutralitet senast 2050. Centerpartiet vill att vi ska uppnå nettonollutsläpp till 2040 på både svensk och europeisk nivå.

Sverige har återkommande implementerat EU-lagstiftningen mer strikt än vad som avsågs av lagstiftarna. I flera fall har detta skapat möjlighet för Sverige att gå före och införa striktare miljö- och klimatkrav, vilket varit positivt för att driva på utvecklingen. I andra fall har det lett till regler och särkrav som lägger en oproportionerligt stor börda på svenska aktörer, utan att bidra till ökad miljö- och klimatnytta. Det leder istället till sämre konkurrensvillkor som kan göra att investeringar i omställningen i värsta fall uteblir. Centerpartiet vill se över implementeringen av EU-lagstiftning i svensk lag i syfte att harmonisera efterlevnaden på ett sätt som uppfyller högsta möjliga miljö- och klimatnytta, utan att skapa onödiga marknadshinder.

För att bemöta den pågående energikrisen som Rysslands invasion av Ukraina har orsakat har EU-kommissionen lagt fram en energiplan som kallas REPowerEU. Planen syftar bland annat till att öka energibesparingen, öka energiproduktionen från hållbara källor och diversifiera energiförsörjningen. Beroendet av rysk olja och gas måste fasas ut omedelbart, och inte en krona ska gå till Putins krigskassa. Centerpartiet vill att EU:s totala energiförsörjning ska öka och att klimatomställningen ska vara i centrum för

utfasningen av beroendet av rysk energi. Alla utsläppsfria energislag bör premieras och EU måste omedelbart se över all den lagstiftning som hindrar utbyggnaden av bioenergi.

Stärkt och förbättrad klimatanpassning

Även om den globala medeltemperaturökningen begränsas till under två grader kommer klimatförändringarna ha stor påverkan, eftersom Sveriges temperatur väntas stiga mer än det globala genomsnittet. Detta leder till oftare återkommande extremväder såsom värmeböljor och skyfall med ökad risk för översvämningar, ras, erosion och förhöjda havsnivåer.

Detta kräver att vi rustar vårt samhälle. Klimatanpassningsåtgärder får aldrig kompensera för bristande ambitioner att i första hand minska utsläppen. Men det är viktigt att anpassa samhället till ett förändrat klimat. Den nationella klimatanpassningsstrategin bör därför uppdateras kontinuerligt allteftersom kunskapsläget om klimatförändringarna ökar. Eftersom kunskap om rådande klimatförändringar samt deras konsekvenser ligger till grund för klimatanpassningsarbetet vill Centerpartiet se att tillräckligt med stöd ges till ansvariga instanser till forskning, samordning och utvärdering av arbetet med klimatanpassning. Vi behöver säkerställa såväl kort- som långsiktig finansiering av insatser som kommer att behövas för att anpassa vårt samhälle, och därför är Centerpartiet drivande för att en utredning snarast ska tillsättas för detta mål. Sveriges nationella strategi för klimatanpassning är i stor del decentraliserad, vilket är nödvändigt i ett land med stora lokala skillnader och utmaningar. Men ansvarsrollerna behöver förtydligas för att ge möjlighet till ansvarsutkrävande. Centerpartiet vill också stärka möjlighet för områden med liknande utmaningar att utbyta bästa praxis. Därtill vill vi att den nationella strategin i högre grad bejakar en helhetssyn som saknas idag, för att se till att klimatanpassningsåtgärder inte på ett oskäligt sätt ökar Sveriges totala utsläpp.

Även i andra delar av världen uppstår stora problem i klimatförändringarnas spår: svältkatastrofer till följd av långdragen torka, människor som tvingas lämna sina hem på grund av havsnivåhöjningar, extrema nederbördsmängder som får kostsamma konsekvenser. I de länder där människor i hög grad är beroende av naturresurser för sin försörjningsförmåga har klimatförändringarna som störst negativ effekt. I många fall har klimatförändringarnas följder större negativa effekter på kvinnor än män. Därtill leder ojämlikt deltagande i beslutsprocesser till att kvinnor inte kan vara med och bestämma om de aspekter som har stor påverkan på deras liv. Centerpartiet ser kvinnors roll som otroligt viktig i kampen mot klimatförändringarna. Vi vill därför stärka kvinnligt entreprenörskap och äganderätt, samtidigt som vi vill se jämlikt deltagande i beslutsprocesser. Arbetet mot klimatförändringarna, såväl nationellt som internationellt, ska genomsyras av ett jämställdhetsperspektiv.

Ett utsläppshandelssystem i linje med klimatmålen

EU:s främsta klimatverktyg, handeln med utsläppsrätter (EU ETS), har under de senaste åren förbättrats. Ytterligare skärpningar krävs dock för att det ska bli ett effektivt verktyg för att nå klimatmålen i EU och Parisavtalet. Prissignalen behöver stärkas så att den driver fram investeringar i utsläppsnål teknik. Genom att skärpa taket för hur många

utsläppsrätter som delas ut varje år, successivt minska överskottet på utsläppsrätter och införa ett prisgolv skapas större förutsägbarhet för industrin som vet vilket minimipris de har att förhålla sig till. Dessutom ger det drivkraft för att agera och investera tidigt i utsläppssnål teknik.

Kommissionen har sommaren 2021 presenterat ett nytt förslag som ska säkerställa att systemet är förenligt med EU:s utsläppsminskingsmål till 2030, som slås fast i klimatlagen. För att fler ska betala kostnaderna för sin klimatpåverkan är Centerpartiet drivande för att systemet utvidgas till fler sektorer, till exempel genom att även omfatta sjöfarten och den internationella flygtrafiken till och från EU. Utvidgningen av systemet till fler sektorer behöver säkerställa att det innebär en höjning av ambitionerna.

Ska handeln fungera effektivt behöver den fria tilldelningen av utsläppsrätter upphöra. Därför arbetar Centerpartiet för att alla utsläppsrätter ska auktioneras. Vi vill se en permanent engångsborttagning av det totala antalet utsläppsrätter och en skarpare linjär reduktionsfaktor (LRF), som beskriver hur snabbt antalet utsläppsrätter ska minska. Detta för att snabba på utvecklingen mot ett fossiloberoende EU.

Dessutom måste den kompensation som vissa länder ger till sin industri för ökade energikostnader när utsläppshandeln får genomslag upphöra. Den motverkar hela syftet med utsläppshandeln, att ökade kostnader ska ge incitament att ställa om och effektivisera sin energianvändning. Dessutom snedvrider det konkurrensen. Vidare vill vi att EU:s innovationsfond, som stödjer industrins omställning mot minskade utsläpp, ska öka i omfattning.

Skala upp satsningar på minusutsläpp

Det finns en rad åtgärder för att minska mängden koldioxid i atmosfären. Vi måste minska våra utsläpp av koldioxid, men vi måste även stärka arbetet med kolsänkor och ny teknik som tar bort koldioxid från atmosfären. Parallellt med att utsläppen ska minska måste därför även incitamenten för minusutsläpp, så kallade negativa utsläpp, stärkas. FN:s klimatpanel bekräftar än en gång att minusutsläpp måste till om vi ska kunna nå klimatmålen. Men tekniken för minusutsläpp är dyr och betalningsviljan är idag låg. Därför har Centerpartiet drivit igenom offentliga satsningar på minusutsläpp i Sverige. Det är viktigt att utvecklingen går framåt både nationellt och internationellt, och därför vill Centerpartiet skapa ett system för minusutsläpp på EU-nivå där varje aktör som genererar minusutsläpp får ersättning för det. Precis som det ska kosta att släppa ut koldioxid till atmosfären, behöver vi prissätta den samhällsnytta som skapas av att fånga in koldioxid. Värdet av ett minusutsläpp är inte nationellt, utan snarare globalt.

Eftersom vi inte har ett globalt pris på koldioxid, är det svårt att sätta ett globalt pris för minusutsläpp. Därför passar det bättre att minusutsläppen idag prissätts på EU-nivå, där vi har vår gemensamma marknad för handel med utsläppsrätter. Vi behöver också snabbare anta EU-gemensam lagstiftning som öppnar upp för en storskalig satsning på tekniken. Centerpartiet kommer att vara drivande för att sådan lagstiftning kommer på plats i närtid.

Potentialen för minusutsläpp i Sverige uppgår till 10 miljoner ton koldioxid årligen. Det är lika mycket som personbilstransporterna släppte ut 2019. Det är alltså stora potentiella utsläppsminskningar det rör sig om. Centerpartiet vill se ett nationellt mål för minusutsläpp. Det ska i första hand vara kvantitativt och utgå från Sveriges nationella

klimatmål. Syftet ska vara att säkerställa måluppfyllelse av nettonollutsläpp i Sverige år 2045. Målet för minusutsläpp ska också vägleda storleken på offentliga satsningar på tekniken, till dess att andra styrmedel finns på plats. Ett nationellt mål säkrar långsiktigheten i politiken och minskar risken för de aktörer som vill satsa på tekniken.

Idag behöver permanent lagring av koldioxid ske i bland annat Norge, då det i Sverige för närvarande inte finns några platser där lagring av koldioxid är godkänd. Centerpartiet vill därför att Sveriges geologiska undersökning ska inleda arbetet med att undersöka förutsättningarna för koldioxidlagring i Sverige. Vi menar att Sverige på sikt också bör ta ansvar och lagra de koldioxidutsläpp som avskiljs i vårt land.

Förbättrad och utvidgad klimatkompensation

Klimatkompensation kan bli ett viktigt verktyg för att nå klimatmålen inom aktiviteter där utsläppen kan vara svåra att minska på annat sätt. För Centerpartiet är utgångspunkten att individer och företag alltid i första hand, och så långt som möjligt, ska verka för att förebygga nya utsläpp. För utsläpp som är oundvikliga anser vi att klimatkompensation är ett bra verktyg jämfört med status quo. Klimatkompensation är därmed ett av många verktyg som behövs för att nå målet om nettonollutsläpp i Sverige till 2045.

För ett svenskt företag som idag vill börja klimatkompensera kan det vara svårt att veta hur man bör beräkna sina utsläpp, hur man tar reda på om ett klimatkompensationsprojekt är effektivt och socialt hållbart och hur man bör kommunicera denna satsning till sina kunder på ett rättvisande sätt. För svenska konsumenter kan det vara svårt att veta vilka klimatkompenserade produkter och tjänster som håller hög kvalitet.

Centerpartiet vill uppmuntra fler företag och privatpersoner att klimatkompensera för sina oundvikliga utsläpp och samtidigt säkra att klimatkompensationsprojekten är effektiva. Vi vill underlätta för konsumenter som vill köpa klimatkompenserade produkter och tjänster att fatta välinformerade beslut. Vi anser därför att relevanta myndigheter bör bistå företagen i att beräkna sina utsläpp, både direkta och indirekta, på ett sätt som är förenligt med internationell standard.

Myndigheter bör därtill ta fram tydliga rekommendationer och standarder som kan vägleda företagen att välja klimatkompensationsprojekt. Rekommendationerna bör beskriva dels vilka krav projekten ska leva upp till, dels vilka oberoende tredjeparts-kontrollanter som är pålitliga.

Vi vill vidare göra det enklare för dig som konsument att göra bra val genom att ta fram en harmoniserad märkning för produkter och tjänster som är klimatkompenserade utifrån ovan ställda krav. En märkning som intygar klimatkompensationens kvalitet skulle alltså både hjälpa konsumenter att fatta välinformerade beslut och uppmuntra företag att investera i klimatkompensation av hög kvalitet.

Likt avsaknaden av en märkning innebär bristen på statlig vägledning kring kommunikation svårigheter för såväl konsumenter som företag. Eftersom olika företag använder olika beskrivningar av klimatkompensation kan det vara svårt för konsumenter att utvärdera olika påståenden såsom vad en klimatneutral eller klimatpositiv vara eller tjänst egentligen innebär. Bättre vägledning skulle därmed hjälpa konsumenter att göra kloka val och öka tryggheten för företagen.

För att skapa nya incitament för klimatkompensation vill Centerpartiet också utreda utökad avdragsrätt för företag som investerar i klimatkompensation som lever upp till

svenska myndigheters rekommendationer. Idag är investeringar i klimatkompensation endast avdragsgilla för företag om de syns i deras marknadsföring. Det finns andra drivkrafter och nyttor med att klimatkompensera, som inte alltid är kopplade till marknadsföring. Vi vill därför utöka avdragsrätten till alla företag även om utgiften inte är direkt kopplad till marknadsföring. Avdragsrätten blir med vårt förslag ett icke tvingande sätt att uppmuntra företag att investera i projekt av hög kvalitet. Det gynnar seriösa klimatkompensationsprojekt, deras samarbetspartners på plats och planeten. Genom att ställa högre krav och skapa bättre incitament kan Sverige bli ett föredöme vad gäller klimatkompensation. Det är bra för företagen, för konsumenterna och för planeten.

Gör offentlig upphandling till ett verktyg i omställningen

Offentlig upphandling behöver bli ett bättre och mer kraftfullt verktyg för att åstadkomma lägre klimatutsläpp. De miljö- och klimatmål som det offentliga sätter ska också rimligtvis implementeras i den egna verksamheten. Detta kan möjliggöras genom förstärkta informationsinsatser, genom fortsatt arbete med upphandlingskriterier och genom att införa grundläggande hållbarhetskrav i lagen om offentlig upphandling.

Upphandlingsmyndigheten har tagit fram olika krav som det offentliga kan använda sig av för att ställa tuffare miljökrav. Det finns olika ambitionsnivåer och de är frivilliga att använda. På den statliga nivån är det dock lämpligt att ett lägsta golv i form av de baskrav som kan ställas också ställs. Målet bör också vara att andelen avancerade krav och spjutspetskrav ökar.

Som exempel står Trafikverket för en mycket stor del av den svenska användningen av betong och cement. Det finns ny teknik som här kan minska utsläppen kraftigt, men den är något dyrare, vilket gör att den inte köps in. Utan efterfrågan förblir kostnaderna högre och tekniken utvecklas inte i samma grad. Staten bör därför ta ansvar för att bidra till att pressa priser och utveckla tekniken för mer klimatsmart cement.

Fler produkter ska få klimاتمärkning

Centerpartiet betraktar konsumentmakten som en viktig kraft för att driva omställningen. Vi är övertygade om att fler människor vill göra hållbara val, och anser att det idag saknas information i form av klimatdeklarationer för en bred skara produkter och tjänster. Genom att märka produkter styrs inte bara konsumtion, utan också innovation och produktutveckling, mot mer klimatsmarta alternativ. Det betyder också att fler produkter och tjänster behöver beräkna sina utsläpp, som är en viktig statistisk grund för att beräkna de konsumtionsbaserade utsläppen. För Centerpartiet är det samtidigt viktigt att väga fördelarna med märkningar och deklarerationer mot den administrativa börda det kan innebära, och därför bör varje krav på liknande märkning prövas utifrån dessa förutsättningar.

Centerpartiet har redan genomfört en rad reformer för att förbättra informationen om produkters hållbarhet. På nationell nivå har vi förhandlat fram obligatoriska klimatdeklarationer av byggnader och drivmedel samt information om bilars klimatpåverkan vid nybilsköp. På EU-nivå har Centerpartiet länge varit drivande för att ekodesigndirektivet

ska breddas för att inkludera fler produktgrupper. När Centerpartiet förhandlade om Europaparlamentets position till den gröna given var konsumentmakten en viktig aspekt och vi såg till att efterfråga mer transparent, jämförbar och harmoniserad produktinformation, samt märkning av produkters hållbarhet. Centerpartiet kommer också vara drivande för ett bättre system när det gäller koldioxidmärkning av energi på EU-nivå.

Konsumentmakten är också av stor vikt för att minska utsläppen i livsmedelssektorn och Centerpartiet vill stärka individernas möjlighet till medvetna val i mataffären. Vi vill därför se en klimatmärkning av livsmedel likt näringsdeklarationerna, samt förbättrad ursprungsmärkning. Klimatmärkningen bör omfatta såväl importerade som inhemskt producerade livsmedel och utsläppen ska beräknas ur ett livscykelperspektiv.

Gör det billigare och enklare att investera hållbart

Omställningen kommer att kräva stora investeringar i helt nya tekniker, material, system, tjänster, transportlösningar, sätt att bygga och mer därtill. Då är det viktigare att investeringar riktas mot det som är hållbart, och som kan bidra till efterlevnaden av klimatmålen. Centerpartiet vill göra gröna investeringar enklare och mer lönsamma. För att genomföra detta vill Centerpartiet bland annat införa ett liknande styrmedel som i Irland och Nederländerna, där företag som gör miljö- och klimatsmarta investeringar tillåts skriva av värdet på dessa investeringar snabbare, för att göra en investering mer intressant.

Tillståndsprocesserna måste också påskyndas, så att den gröna tekniken inte blir en pappersprodukt utan kan göra faktisk nytta i verksamheterna. Tillståndsprocesser för investeringar i industri och infrastruktur ska vara effektiva, förutsägbara, konsekventa och rättssäkra och leva upp till rådande krav kopplade till miljö- och klimatpåverkan.

Men så ser det inte ut idag. Det finns många exempel på hur tillståndsansökningar drar ut på tiden i flera år på grund av långsam handläggning och slentrianmässiga överklaganden. Att myndigheter och domstolar inte väger in en investerings sammanvägda klimatnytta relativt till eventuell lokal miljöpåverkan är ett annat problem.

Detta kan avskräcka klimatinvesteringar i Sverige. Det riskerar omställningen, minskade utsläpp, minskade kritiska råmaterial och elförsörjningen. Vi måste förbättra lagstiftningen och hur byråkratin använder sig av den så att det offentliga främjar såväl jobb och ekonomi som miljö och klimat. Då måste vi införa en avvägningsregel för klimatnytta i miljöbalken, en task force för regelförenkling, och kapa företagens administrativa börda.

Det ska bli enklare att ansöka om enbart ändring av en miljöfarlig verksamhet, så kallat ändringstillstånd, vilket skulle medföra kortare handläggningstider. Centerpartiet vill också minska antalet individuella prövningar av verksamheter, i de fall det är möjligt.

Vi har de senaste åren sett ett antal avslag från domstolar på miljöstillståndsansökningar på vad som i allmänhetens ögon kan anses vara petitesseer. Företag som skickat samrådsinbjudningar till alla invånare istället för att skicka till enbart vissa specifikt. Konkurrenter som inte fått möjlighet att tycka till och andra saker som kan anses vara detaljer. Att ansökan då avvisas och skickas tillbaka till bolaget efter flera år av förberedelser och miljonbelopp på små formaliamissar gör också att domstolsprocesserna korkas igen, samtidigt som det blir dyrare och krångligare för företagen.

Det som kan anses vara petitesser bör därför inte fälla en hel tillståndsansökan på tusentals sidor. För att undvika detta bör en proportionalitetsprincip införas. Är felaktigheten av liten eller ringa betydelse bör tillstånd ändå kunna ges, istället för att den återförvisas till bolaget med alla förseningar det medför. Riksdagen bör därför uppmana regeringen att utreda och införa en sådan proportionalitetsprincip i miljö tillståndshandlingen.

Sverige har fantastiska förutsättningar att leverera de gröna innovationer som världen efterfrågar i omställningen. Vi har en tradition av innovativa människor och företag, vi har en välutbildad befolkning och vi har stor trovärdighet inom grön teknik. När vi skapar och exporterar framtidens tekniker ger det inte bara fler jobb och företag här, utan vi levererar klimatnytta som gör nytta långt bortom Sveriges gränser. Som exempel har tekniken som är under utveckling i norra Sverige för att tillverka fossilfritt stål potentialen att minska de globala utsläppen med sju procent. Gröna innovationer kan alltså göra stor skillnad för klimatet samtidigt som det skapar exportintäkter till Sverige. Det är också en självklarhet att de exportfrämjande åtgärder som finns, exempelvis exportkrediter, ska gå i linje med Parisavtalet. Centerpartiet vill därtill att Sverige tar fram mål för export av miljövänlig teknik, som gynnar både Sverige och de länder som kan använda tekniken i sin omställning.

För att ytterligare öka Sveriges attraktivitet som innovationsland bör ett antal pristävlingar, likt den amerikanska stiftelsen X-Prize, utlysas. X-Prize har i USA finansierat flera innovationer som syftar till att utveckla ett mer hållbart samhälle. Det offentliga utlyser en prissumma för den första som lyckas med en viss innovation till ett förutbestämt pris. Ett sätt att bidra till innovationskraft och investeringsvilja. Speciellt inom områden där det kan vara svårt att idag hitta motivation eller tydliga drivkrafter för marknaden att teknikutveckla.

Centerpartiet ställer sig i grunden positivt till taxonomiförordningen och det faktum att det nu tas fram standardiserade kriterier för hållbara investeringar i EU. Att undvika fragmenterade nationella regler på området är bra. Vi är däremot oroliga för den bristande teknikneutraliteten i kommissionens förslag till delegerade akter kopplade till målen i förordningen. Vi är också kritiska till att kriterier ställs på enskilda aktörer eller aktiviteter, utan någon helhetssyn på omställningen i stort. Vi beklagar att kriterierna i många fall går långt längre än nuvarande lagstiftning, vilket gör att investeringsbehovet ökar och det riskerar att försena klimatomställningen, utan någon ytterligare miljö- och klimatnytta. Centerpartiet vill se att hållbarhetskriterierna i högre grad tar sin utgångspunkt i nuvarande regelverk. Därtill ser vi stora brister i den demokratiska förankringen. Att utesluta de lagstiftande institutionerna i det framtagande arbetet leder till ett demokratiskt underskott och ställer de aktörer som ska efterleva kraven utanför processen. Vi kommer i det fortsatta arbetet att följa processen och säkerställa att kraven utformas med större helhetssyn på omställningen.

Jämte hållbara investeringar är det minst lika viktigt att subventioner till fossila bränslen fasas ut så snart det är möjligt, så att utsläppen bär sina fulla miljökostnader. I vissa fall kan det vara nödvändigt att utfasningen av fossila subventioner går hand i hand med stöd för hållbara alternativ, så att inte priset för producent eller slutkunden blir oproportionerligt högt eller leder till alltför stora konkurrensnackdelar.

Centerpartiet har under de senaste åren arbetat hårt för att vässa de statliga stöden i form av Klimat- och Industriklivet. Vi anser att målbilden behöver vara tydlig, teknikneutralitet ska vägleda och kontrollmekanismer behövs för att säkerställa att skattebetalarnas pengar investeras i klimateffektiva projekt. Det är också viktigt att just fram-

tidens tekniker får stöd. Centerpartiet vill därför bredda satsningarna för att inkludera såväl vätgas som carbon capture and utilisation (CCU).

Centerpartiets egna förslag ”det gröna avdraget” som infördes i januari 2021 visar redan på stor framgång. Det gröna avdraget innebär en skattereduktion för arbete och material vid installation av grön teknik. Det gäller installationer som omfattar energilagring, laddpunkter och solceller. Privatpersoner kan nu enklare vara med och bidra till omställningen genom att investera i teknik som stärker det egna hushållets hållbarhetsprofil. Centerpartiet vill fortsatt bredda det gröna avdraget för att inkludera en större bredd av grön teknik, för att påskynda omställningen. Vi vill inkludera investeringar i solvärme, energieffektiviseringsåtgärder, vattensnåla produkter, smarta hem-applikationer samt konvertering av bilar till gas eller etanol.

Oljepannor räknas inte som det vanligaste medlet för att värma hushåll i Sverige idag, men likväl räknar man att tiotusentalet pannor är kvar i drift, och inom industrin saknas statistiken helt. Takten för att byta ut pannorna är alldeles för långsam i förhållande till våra uppsatta miljö- och klimatmål. Centerpartiet anser därför att vi bör överväga införandet av en skrotningspremie för att snabbare fasa ut användning av oljepannor såväl i industri som för hushåll.

En effektiv grön skatteväxling

Att beskatta utsläpp av växthusgaser och miljöförstöring är viktigt för att klara av klimatomställningen. För att stärka svensk konkurrenskraft och bidra till fler jobb är det samtidigt viktigt att detta kombineras med sänkta skatter på jobb och företagande. Centerpartiet vill fortsätta växla höjda skatter på miljöförstöring mot sänkta skatter på jobb och företagande. Därför vill vi fasa ut alla nedsättningar som i dag finns av koldioxidskatten, men inte på bekostnad av branschens konkurrenskraft. En utfasning behöver därför gå hand i hand med sänkta kostnader för branscher som påverkas, eller någon annan form av kompensation som hjälper till att ställa om. Det totala kostnadstrycket för branschen ska med andra ord inte höjas, men alla företag och branscher måste betala fullt pris för sina utsläpp.

De nuvarande miljöskatterna behöver likväl utvärderas i syfte att stärka miljöstyrningen och minska de delar som inte styr mot en mer miljövänlig konsumtion. De miljöskatter som i utvärderingar inte har någon, eller liten, miljöstyrande effekt bör antingen växlas mot bredare skattebaser eller göras om för att få en starkare miljö- och klimatstyrande effekt. Det bör även göras en grundlig översyn av skatter som kan motverka övergången till en mer cirkulär ekonomi.

Säkerställ en hållbar omställning av transportsektorn

Människors resande och transporter av varor har varit centralt för att bygga dagens samhälle. Det har berikat vår kultur och skapat det välstånd som vi idag åtnjuter. Att kunna transportera sig mellan olika delar av landet gör att arbetsmarknadsregionerna växer och jobb och företagande kan växa i hela landet. Samtidigt står transportsektorn för en tredjedel av de totala utsläppen av växthusgaser. Centerpartiet vill att vi ska fortsätta resa och utbyta idéer och varor med världens alla hörn, men då behöver

transportsektorn också ställa om. Det pågår redan en snabb teknikutveckling som skapar stora möjligheter till mer hållbara transportmodeller, drivmedel och transportsystem där utsläppen och miljöpåverkan från transporter minskar – men inte mobiliteten.

Digitalisering och automatisering skapar också helt nya förutsättningar med autonoma fordon och delningstjänster. För att minska miljöpåverkan men behålla mobilitet måste transporter bli effektivare, vi behöver mer forskning och introduktion av ny teknik på marknaden. För att bryta beroendet av fossila bränslen och minska klimatutsläppen krävs många olika lösningar och tekniker med mer energieffektiva fordon, en ökad biodrivmedelsanvändning, fordon med nollutsläpp som drivs med grön el eller vätgas och bränsleceller, men också praktiska lösningar med bilpooler och smarta digitala mobilitets- och delningstjänster.

Centerpartiet vill skärpa den nationella politiken, så att vår nuvarande lagstiftning ligger i linje med transportsektorns utsläppsminskingsmål till 2030. Vi vill stärka kraven i bonus malus-systemet, så att det styr mot ett utbyte av fordonsparken till bilar med låga utsläpp. På sikt ska endast miljöbilar ingå i bonusdelen, och malusdelen bör successivt öka i takt med att den utsläppssnåla tekniken blir billigare och mer tillgänglig. Vi anser att biogasfordonet har en naturlig plats i miljöbilsdefinitionen, eftersom biogasen också bidrar till andra viktiga samhällsfördelar som ökad resurseffektivitet. När branschen kan presentera ett system där det på individuell nivå går att påvisa vad som tankas i varje enskild bil är vi öppna för att justera bonus malus-systemet utifrån de förutsättningarna.

Sverige är och ska vara en föregångare inom klimatpolitiken också för transportsektorn, men det är viktigt att våra styrmedel är samstämmiga med våra grannländer, för att främja rättvis konkurrens och så att utbyggnaden av nödvändig infrastruktur går i samklang. Därför vill vi fokusera på effektiva styrmedel på EU-nivå, inte minst när det kommer till att skärpa nuvarande lagstiftning såsom koldioxidstandarder för transporter inom EU. Det minskar också risken för att utsläppen endast flyttas till andra medlemsländer genom ”vattensängseffekten”.

Att sträva efter utsläppsfria fordon är ett värdefullt mål, men vi kommer fortsatt behöva biodrivmedel som framställs på ett hållbart sätt för att minska utsläppen från transportsektorn i EU, sett till bilens normala livslängd. Vi vill därför synliggöra bränslets hållbarhetsegenskaper och att EU ställer rättvisande livscykelkrav på både fossila och förnybara bränslen, samt att bränslet ursprungsmärks vid pumpen. Vi vill att en energideklaration på personbilar vid nybilsförsäljning, i enlighet med klimathandlingsplanen, införs snarast.

Centerpartiet har sedan länge förespråkat ett system med reduktionsplikt som ställer krav på att de som säljer drivmedel årligen ska minska utsläppen med en viss procent-sats genom inblandning av biodrivmedel. Det är positivt att en sådan reduktionsplikt införts och stärkts i samband med översynen. Reduktionsplikten ska bevaras, inte avvecklas. Kvoterna ska vara långsiktiga för att skapa förutsägbarhet för investeringar i inhemsk biodrivmedelsproduktion liksom för att säkerställa att transportsektorns utsläppsminskingsmål till 2030 nås. Att öka användningen av förnybara drivmedel som ersätter fossila bränslen i både personbilar, tunga transporter, flyg, sjöfart och arbetsmaskiner är oerhört angeläget och det snabbaste sättet att minska beroendet av rysk energi. Det behövs för klimatet, och för vår säkerhet.

Centerpartiet vill vid reduktionspliktens nästa kontrollstation se över om en kvot bör införas för avancerade biodrivmedel. Detta skulle gynna produktion och användande av drivmedel med mycket låg klimatpåverkan och låg risk för förändrad markanvändning.

Det är också av högsta vikt att de reduktionsplikter som införs, för såväl flyg som den befintliga vägtrafiken, inte blir ett tak för inblandningen. De aktörer som väljer att ha högre andel förnybart i sitt bränsle, oavsett transportslag, ska premieras för det.

Att det införts en reduktionsplikt för flyget är positivt, och något som Centerpartiet länge varit drivande för. Att ersätta en ineffektiv biljettskatt med styrmedel, såsom bränslebeskattning, som på riktigt förmår minska utsläppen är ett viktigt steg i rätt riktning. Centerpartiet anser att det offentliga bör gå före och upphandla samma mängd biojet som krävs för de flygningar som genomförs av statsflyget. Det är särskilt angeläget eftersom statsflyget inte räknas i reduktionsplikten. En ökad användning av biojet bidrar också till att skynda på kostnadsminskningen.

Olika transportslag samverkar i hela transportarbetet och alla transportslag måste uppnå en högre klimateffektivitet. Även de riktigt tunga transporterna såsom sjöfart och järnväg behöver ställa om. För de tunga transporterna är reduktionsplikten en viktig del i arbetet för att öka användningen av biodrivmedel. Ytterligare ett sätt att minska utsläppen från den tunga trafiken är att lastbilarna tankas med rena biodrivmedel. Fortsatt skattebefrielse på rena biodrivmedel är i nuläget avgörande för att dessa ska kunna konkurrera med fossila drivmedel. För den tunga trafiken som agerar i hård internationell konkurrens vill vi införa en möjlighet till bonusåterbäring för dem som kan visa att hälften av drivmedelsanvändningen under året varit förnybar. Förutom en ökad användning av biodrivmedel i de lastbilar som redan rullar på våra vägar vill vi också införa styrmedel som stärker incitamenten vid inköp av nya lastbilar. Därför föreslår vi förändringar i fordonskatten för tunga fordon som i likhet med fordonskatten på personbilar differentieras efter koldioxidutsläpp och transporteffektivitet. Centerpartiet vill dessutom införa en ökad avdragsrätt för inköp av de lastbilar som är mest klimateffektiva.

Sverige är omringat av vatten, och sjöfartssektorn är därför en betydande verksamhet för vårt land. Sjöfartssektorns utsläpp präglas starkt av internationella regelverk, vilket gör att nationella initiativ kommer ha en begränsad påverkan. Samtidigt är det viktigt att våra styrmedel är utformade så att användning av hållbara drivmedel ska löna sig mer än de fossila. Detta, i kombination med ett aktivt internationellt samarbete för minskade utsläpp, kan stärka sjöfartens klimat- och miljöstyrning. Centerpartiet vill också inkludera sjöfartssektorn i utsläppshandeln senast 2023, och kommer att vara drivande för detta inom kommande översyn av EU ETS. En översyn av energiskattedirektivet ska också göras, där Centerpartiet kommer arbeta för att regelverket får bättre miljö- och klimatstyrande effekt.

För arbetsmaskiner, särskilt i hårt konkurrensutsatta sektorer, kan det vara nyttigare med morötter än piskor. En viktig morot är klimatpremien för arbetsmaskiner. Centerpartiet vill att definitionen av vilka arbetsmaskiner som kan kvalificera sig för stöd ska breddas, för att inkludera arbetsmaskiner som kan framdrivas med alternativa, hållbara bränslen. Idag omfattar inte premien jord- och skogsbrukets arbetsmaskiner, då den begränsas till arbetsmaskiner som kan framdrivas av el eller bränsleceller. Med en bredare definition av vilka arbetsmaskiner som kvalificerar sig kan omställningen inom kategorin påskyndas.

Elektrifiering och laddningsinfrastruktur

För att nå målet om fossilfria transporter behövs resultatriktade incitament i kombination med riktade satsningar på flertalet tekniker och lösningar. Utöver ökad andel bi drivmedel är elektrifieringen viktig. Teknikutvecklingen av såväl batterier som bränsleceller går fort. Den utveckling vi ser på personbilssidan sprider sig även till sjöfarten och till den tunga trafiken. Försäljningen av elbilar har ökat i snabb takt, och el är för första gången det populäraste drivmedlet i Sverige. Nu måste infrastrukturen och laddmöjligheterna följa med i den positiva utvecklingen. Även människor som bor i gles- och landsbygder har chansen att vara en del av den gröna omställningen. Idag saknas tyvärr möjlighet att ladda sin elbil i många områden, inte minst i de norra delarna av Sverige. Centerpartiet vill utreda införandet av ett etableringsstöd för snabbladdstationer samt undersöka möjligheten att ge stöd till driften av snabbladdstationer i gles- och landsbygd. Det befintliga stödet för att bygga bort de ”vita fläckarna” ska förlängas och öka.

Vi vill att det tas fram nationella mål för täthet av laddningsinfrastruktur i kombination med att det ska bli lättare och billigare att uppföra laddstationer nära hemmet. Arbetet med att förenkla uppförandet av laddpunkter inom samfälligheter och flerhusbostäder är fortsatt högst angeläget. Det finns idag flera regler kopplade till samfällighetsföreningar som äger parkeringsplatser eller garage som gör det svårt att bygga laddstolpar. Även om föreningen vill bygga laddstolpar, så är det inte säkert att det godkänns, då en ny så kallad förrättning kan behöva ske hos Lantmäteriet, något som kan bli dyrt. Genom att skapa möjlighet till undantag på det här området och att föreningen själv ska få bestämma, skulle det bli betydligt lättare. Vi vill göra det enklare att göra undantag, eller helt slopa kravet på att uppföra en ny förrättning som fördyrar och försvårar processen.

Staten bör i högre grad kravställa de laddstationer som erhållit statligt stöd för ökad tillgänglighet och enkelhet. De laddstationer som får någon form av offentligt stöd bör exempelvis ha öppna gränssnitt, inte kräva registrering för betalning, och kunna hantera ett ansträngt effektläge i elsystemet. Exakta specifikationer bör tas fram i samarbete mellan relevanta myndigheter och berörda konsumenter och laddoperatörer.

Takten för att uppföra laddningspunkter för de tunga transporterna går långsammare än för personbilarna, samtidigt som ett ökat utbud av elektrifierade tunga fordon börjar komma på plats. Betalningsviljan är samtidigt låg, då det är färre som ska nyttja dessa fordon, samt att det är större investeringar per laddpunkt som krävs, då effekterna behöver vara större. Enligt EU-direktiven på området ska nätföretag inte äga, utveckla, förvalta eller driva laddningspunkter för elfordon utom för eget bruk. Däremot ges viss möjlighet till undantag från huvudregeln, förutsatt att särskilda villkor är uppfyllda. Centerpartiet anser att det vore klokt att utnyttja alla tillämpliga undantag för att snabbt få på plats en utbyggd infrastruktur och snabba på den gröna omställningen inom den tunga fordonsflottan.

Till detta vill vi se en nationell plan för uppförandet av tankstationer för bränslecellsfordon längs kritiska stråk där nyttjandegraden väntas bli hög.

Hållbara drivmedel

Även om elektrifieringen av transportsektorn är viktig och ska påskyndas visar de flesta analyser på att vi under lång tid kommer att behöva hållbara bränslen som fungerar i

dagens motorer. Hållbara bibränslen behövs också för att snabbt fasa ut beroendet av rysk energi. När andra länder i snabbare takt ställer om sin fordonsflotta kommer den samlade efterfrågan på biodrivmedel öka internationellt. Produktionen av hållbara drivmedel behöver därför öka. Här finns en enorm potentiell marknad för Sverige och de svenska gröna näringarna. Det kan förutom klimatnytta skapa nya jobbtillfällen och ökade resurser till landsbygden. Samtidigt importeras nära 90 procent av den totala användningen av biodrivmedel i Sverige. Det är inte rimligt när vi själva har så goda förutsättningar att producera biodrivmedel med hög klimatnytta.

På samma sätt som Sverige kan agera Europas gröna batteri genom att producera och sälja förnybar energi från våra fantastiska naturresurser kan vi göra skillnad inte bara i vårt eget land utan även i vår omvärld, både med tekniskt kunnande och via produktion av förnybara drivmedel. Centerpartiet vill därför öka Sveriges produktion av biodrivmedel. Vi vill göra det för klimatets skull, för att skapa nya gröna jobb och för att vi ska vara mindre beroende av importerade fossila bränslen. Att vi kan förse en större del av efterfrågan med inhemskt producerade biodrivmedel med hög klimatnytta ökar dessutom Sveriges motståndskraft.

Det behövs också för att pressa drivmedelspriserna, när den totala användningen ökar. Vi vill se en ambitiös och långsiktig strategi för hur Sveriges inhemska produktion av biodrivmedel kan öka, så att vi kan bli nettoexportör av hållbara drivmedel. Vi vill se över möjligheten att införa ett investeringsstöd till anläggningar som kan producera förnybara drivmedel liksom ett långsiktigt produktionsstöd.

I takt med att andelen etanol, biodrivmedel och andra förnybara bränslen ökar kan det också bli aktuellt att beredskapslagra också dessa drivmedel. Vi vill ge ansvarig myndighet i uppdrag att beakta ett eventuellt behov av att inkludera etanol och biogas i beredskapslagringen av drivmedel.

Även om EU:s förnybartdirektiv ställer krav på biodrivmedlets hållbarhet så är det skillnad mellan biodrivmedel och biodrivmedel. De svenska biodrivmedlen har väldigt låg risk för ändrad markanvändning. Man kan därför säga att de svenska biodrivmedlen har ett klimatmervärde ur ett livscykelperspektiv. I kommande översyn av förnybartdirektivet är det angeläget att de avancerade biodrivmedel som exempelvis kan tillverkas från restprodukter från skogsbruket får hållbarhetskriterier som reflekterar deras nytta. Centerpartiet anser också att samma rapporteringsskyldighet som åläggs importörer av förnybara drivmedel ska göra sig gällande för de aktörer som importerar fossila drivmedel. Vidare är det angeläget vid den kommande översynen av energiskatte-direktivet att ändra så att alternativa drivmedel beskattas som sin fossila motsvarighet sett till energiinnehåll snarare än volym, vilket skulle premiera användning av biodrivmedel med låg energitäthet.

Tillverkning och användning av biogas spelar en betydande roll i omställningen till ett fossilfritt samhälle och har många viktiga samhällsfördelar. Biogasen bidrar inte minst till ökad resurseffektivitet då tillverkningsprocessen i huvudsak nyttjar restprodukter. Såväl tillverkning som användning medför väldigt låga utsläpp, och den stora vinsten uppkommer då biogasen kan ersätta andra betydligt mer klimatskadliga drivmedel. Biogas som produceras i Sverige kan också bidra till en ökad självförsörjning av drivmedel, vilket ökar vår motståndskraft. Centerpartiet anser att biogasen kan och bör användas i fler tillämpningsområden; därför fokuserar vi på att riva hinder för och stödja ökad såväl produktion som användning av biogas genom att utveckla grön gas-principen. Centerpartiet vill också se en skyndsam implementering av Biogasmarknadsutredningens förslag, där den svenskproducerade biogasens samhällsekonomiska nyttor

tydliggörs. För att därtill skapa trygghet för kommande biogasinvesteringar vill vi anta ett produktionsmål om minst 10 TWh till 2030, i linje med Biogasmarknadsutredningens förslag.

Vätgas – en multikompetent nyckel i omställningen

Med drastiskt sjunkande produktionskostnader för grön el är det inte energin som sätter begränsningarna framöver. Det skapar istället fantastiska möjligheter att fortsätta utveckla vårt energisystem där energiresurser tas till vara för att skapa tillväxt och minska utsläppen. En viktig del i ett sådant system är vätgas och vätgasteknologi. Vätgas är en energibärare med många tillämpningsområden eftersom den går att lagra och transportera och tillhandahåller energi. Vätgas gör det möjligt att integrera stora mängder förnybar elproduktion på ett kostnadseffektivt sätt genom energilagring och systembalansering liksom att minska kapacitetsutmaningarna och sårbarheten i elsystemet. Vätgas kan också användas i industriprocesser för att ersätta fossila insatsvaror.

Genom att lagra förnybar el när det finns ett överskott kan den i ett nästa steg användas för att ersätta fossil energi inom industrin eller i våra tunga transporter. Områden där det annars kan vara svårt att minska fossilberoendet på ett kostnadseffektivt sätt. Vätgas har därmed möjlighet att rita om landskapet för hur vi framställer och använder energi på ett klimatsmart sätt. Men för att vätgas ska kunna bli en integrerad del i hur vi når klimatmålen behövs en plan och verkningsfulla åtgärder för Sverige. Därför vill Centerpartiet se en riktad satsning på vätgasinvesteringar inom Industriklivet.

Satsa på åtgärder som stärker hela energisystemet

Energisektorn står för en betydande del av utsläppen internationellt, även om svensk elenergiproduktion har låga utsläpp. Rysslands avskryvbara krig mot Ukraina och dess pågående energikrig mot Europa driver upp energipriserna och kommer att medföra stora utmaningar för alla samhällets aktörer kommande månader, år och decennier. Detta kräver handlingskraft på såväl kort som lång sikt. Beroendet av fossil energi måste brytas en gång för alla, för vår säkerhet och för klimatet.

Vi behöver se över energipolitiken för att öka energiproduktionen, förbättra överföringen, energieffektivisera och satsa på energilagring samt smart och flexibel användning. För att trygga svensk energiförsörjning och för att fortsatt möjliggöra den gröna elexporten vill Centerpartiet att riksdagen ska anta ett planeringsmål om minst 160 TWh ny elproduktion till 2030, vilket innebär en fördubbling från dagens elproduktion. Ytterligare 50 TWh ska tillkomma innevarande mandatperiod och en kriskommission ska tillsättas för att möta dessa mål. Vi vill därtill se nya energisamtal som kan slå fast den långsiktiga energipolitiken, vilket behövs nu mer än någonsin, för klimatets, konkurrenskraftens och Sveriges bästa.

En effektivare användning bör vara utgångspunkten för lagstiftningen, eftersom det medför fördelar för både samhällsekonomi och klimatet. Centerpartiet är drivande för att energieffektiviseringsmålet ska uppgå till 50 procent effektivare användning till 2030 i EU, och att målet för andel förnybar energiproduktion ska fastställas till 50 procent till 2030.

För att påskynda utsläppsminskningstakten för energisektorn vill Centerpartiet också öka produkters koldioxidtransparens och kommer därför vara drivande för att EU ska införa krav på ursprungsgarantier för elproduktion på timbasis i stället för på årsbasis samt införa nya standarder för ursprungsredovisning för drivmedel och vätgas. Detta skapar en möjlighet att bättre matcha utbud och efterfrågan av förnybar produktion, vilket kraftigt stimulerar utbyggnaden av förnybar energiproduktion, när allt fler konsumenter och industrier kommer vilja se hur mycket koldioxid deras inköp har resulterat i.

Överföringsförmågan i våra nät är inte tillräcklig och elen når inte dit den behövs. Att det finns tillräckligt med elenergi när den behövs, där den behövs, är en förutsättning för både näringslivet och den gröna omställningen. Centerpartiet vill därför ge Svenska kraftnät i uppdrag att ansvara för den långsiktiga leveranssäkerheten i elsystemet.

För ett mer robust energisystem behövs satsningar på mellan- och långsiktig energilagring och effektutjämning i omställningen till alltmer väderberoende energikällor. Mellanlagring är viktigt för att effektutjämna och vid längre lagring kan exempelvis solens strålar ge energi under det mörkare vinterhalvåret. Centerpartiet vill utreda behovet av kostnadseffektiv mellan- och långsiktig energilagring.

Runt om i Sverige finns ett stort antal reservgeneratorer. Det kan vara sjukhus, skolor och andra offentliga verksamheter som har olika typer av reservkraft i händelse av strömavbrott, men även industrier och andra privata verksamheter. Dessa måste kontinuerligt testköras för att få fortsätta användas. Samtidigt vet vi att vid några få tillfällen per år kan elsystemet vara mer ansträngt. Om dessa generatorer skulle köras under just dessa tillfällen skulle det för systemet vara extremt gynnsamt. Utsläppen ökar inte, eftersom utrustningen ändå måste testköras, men systemnyttan är stor, då de stöttar systemet vid rätt tillfällen, istället för att köras på måfå. Det är därför klokt att Svenska kraftnät får i uppgift att inventera tillgången på reservgeneratorer samt utveckla system för hur dessa ska kunna integreras i exempelvis störningsreserven.

Det är olyckligt att Försvarsmakten och Luftfartsverket i flera fall sätter stopp för utbyggnad av förnybar elproduktion, särskilt eftersom tekniska lösningar finns tillgängliga för att tillmötesgå anledningar till att projekten hindras. Centerpartiet vill hellre se att krav ställs på den teknik som används, istället för förbud och tungrodda utredningar. Arbetet med att kartlägga tillämpningen av miljöbalken och praxisutvecklingen i syfte att förbättra samexistensen inom samma geografiska område ska påbörjas senast 1 januari 2023.

Åtgärder för sänkta elpriser

Många hushåll riskerar att få kraftigt ökade elpriser vintern 2022/23, inte minst i södra Sverige. För att stoppa utvecklingen måste vi minska beroendet av fossil energi och rysk gas samtidigt som vi ökar vår svenska elproduktion rejält de kommande åren. För Centerpartiet är det viktigt att minskade elkostnader inte medför kortsiktiga styrmedel som driver upp användningen eller riskerar att öka risken för bortkoppling. Kortsiktiga förslag riskerar att ge ännu högre elpriser på längre sikt. Vi vill heller inte se nya, marknadsstörande styrmedel som riskerar att bromsa utbyggnaden av ny produktion. För att ge svenska hushåll maximal chans att minska sin elräkning vill Centerpartiet istället satsa på energieffektiviseringar, men också att Svenska kraftnät använder sitt

överskott till att köpa upp kraft där det är dyrt, för att på så sätt snabbare sänka priset för hushållen.

Solenergi

Det finns en stor potential att öka den svenska produktionen av solenergi de kommande åren. I dag är energislaget kraftigt underutnyttjat och solenergin står bara för omkring en procent av landets elproduktion. Nu behövs en mångdubbling av solenergiproduktionen i Sverige, genom fler solceller på tak, fasader och mark som kan byggas ut snabbt – där finns det potential att nå minst 15 procent av den svenska elanvändningen år 2030.

Men regelverken för småskalig energiproduktion är förlegade och motsvarar inte utvecklingen på marknaden. Vi tycker att det måste bli enklare att göra rätt. För att öka den närproducerade elproduktionen vill Centerpartiet bland annat slopa skatten för egenanvändning av solenergi, samt att du ska ha möjlighet till skatteavdrag om du är bosatt i en lägenhet men andelsägare i en mikroproduktionsanläggning, något som idag inte är möjligt. För att bättre nyttja alla takytor vill vi att de som köper en andel i en sådan anläggning ska få samma gröna avdrag för sin del av investeringen i sitt andelsägande som den som bygger på eget tak. Vi vill se förtydligande i ellagen så att samma regler gäller för alla, med slopat krav på att betala inmatningsabonnemang för nettoproducenter så att fler kan tänka sig att skala upp sin solenergiproduktion. Det ska också gå att dela el mellan fastigheter utan nätkoncession genom mikronät. Vi vill anta en nationell solenergi-strategi med ett planeringsmål om att minst 15 TWh solenergi ska sättas upp under kommande mandatperiod. Strategins långsiktiga mål bör vara en utbyggnad till 30 TWh år 2030. Slutligen vill vi att de offentliga taken i högre grad ska ses som en strategisk resurs för elproduktion. Centerpartiet vill därför se nationella målsättningar, riktlinjer och vägledning för hur Sveriges städer bättre ska utnyttja sina takytor.

I vissa fall kan solceller vara bygglovspliktiga inom detaljplanerat område. En stor del av byggnadsbeståndet omfattas därtill av olika lagskydd till följd av kulturhistoriska värden. Detta medför särskilda krav för den som vill installera solceller. Sverige har en relativt hög andel byggnader som räknas som kulturhistoriska minnen. För att möjliggöra en fortsatt utbyggnad av solceller vill Centerpartiet ta bort kraven för bygglov, med undantag för k- och q-märkta fastigheter. Detta ska vara regel, men den lokala nivån kan välja att införa egna undantag. En sådan ändring behövs för att öka andelen sol i mixen och stärka den lokala försörjningstryggheten.

Vindkraft

Vindkraft är det energislag som går snabbast att bygga ut och kan producera el till låga priser. Det måste bli enklare att bygga ny vindkraft i Sverige, både på land och till havs.

Ett hinder är att kommunernas vindkraftsplaner ofta är gamla, i vissa fall 10 år gamla. De tidigare vindkraftsplanerna upprättades med statligt stöd för vindkraftsplanering som infördes av alliansregeringen 2007 och utnyttjades av 212 kommuner. Ett nytt statligt stöd till kommunerna så att de får stöd med att uppdatera sina äldre vindkraftsplaner bör införas. Även vindkraftssamordnarna, som har haft en viktig roll i att förenkla vindkraftsutbyggnaden, ska återinrättas. Sverige bör införa ett nytt ersättningsystem för vindkraften, likt det som finns i Finland – som är fem gånger

högre än det svenska. Det skulle innebära att närboende, inte bara markägare, får ersättning när de påverkas av anläggningar för kraftproduktion eller nätutbyggnad.

Repowering, som innebär att mindre vindkraftverk ersätts av större verk, ska gå snabbare än idag. Vi tycker att det bör införas ett snabbspår i tillståndsprocesserna för repowering-ansökningar.

Det finns redan idag ett flertal väntande ansökningar till ny vindkraft både till havs och på land. Dessa ansökningar bör skyndsamt godkännas av regeringen. När prioriteringar för den havsbaserade vinden görs anser vi att södra Sverige ska ges företräde.

För att minska ljusföroreningar från vindkraftverken finns tekniska lösningar, såsom radarteknik kallad Obstacle Collision Avoidance System (OCAS), som möjliggör för ljuset att vara avstängt vid de tillfällen då inga flygplan finns i närheten. För att använda OCAS-tekniken måste undantag sökas från Transportstyrelsens regler. I de fall där undantag har sökts har Transportstyrelsen lämnat avslag, då Forsvarsmaktens inte bedömer att OCAS-tekniken kan garantera tillräcklig flygsäkerhet. För att främja acceptansen för vindkraftverken är det viktigt att tekniska lösningar ska tillämpas om de lokala förutsättningarna finns. Centerpartiet bedömer att det måste finnas en större flexibilitet bland berörda myndigheter, och det ska vara enklare att ställa krav på teknik för att åtgärda problem eller begränsningar med de förnybara energislagen genom så kallade villkorade tillstånd.

Kraftvärme

Kraftvärmens är och kommer fortsatt vara en fantastisk tillgång i Sveriges energisystem. Det är ett stabilt och reglerbart kraftslag som kompletterar den variabla sol- och vindenergin. Centerpartiet vill se en sammanhållen strategi för att stärka konkurrenskraften för kraftvärmens, som också syftar till att fasa ut den sista fossila andelen och främja användning av biogas i produktionen. För Centerpartiet är det likaså viktigt att våra miljöskatter har som syfte att bidra till genomförandet av våra miljö- och klimatmål. Därför är det viktigt att skatterna är utformade på ett sätt så att de når eftersträvad effekt. Vi anser att det finns skäl att utvärdera avfallförbränningsskattens effekter och vill undersöka möjliga ändringar i regelverket. Vi vill se en översyn av gällande lagstiftning, för att säkerställa att den styr mot ökad materialåtervinning och mindre andel fossila källor.

För att fasa ut den sista fossiloljeanvändningen i fjärrvärmesektorn, industrin och uppvärmning av fastigheter kan bioolja bli ett viktigt alternativ. Den energi- och koldioxidskatt som infördes för bland annat RME-olja har inneburit att det fossila alternativet blivit mer kostnadseffektivt, och pågående bränslebyten har stoppats i fjärrvärmeverk. Detta går tvärt emot omställningen mot hållbara, fossilfria alternativ som måste göras inom alla samhällssektorer för att nå våra klimatmål. Det innebär också att vi skapat ekonomiska incitament att minska elproduktionen i kraftvärmeverk, för att prioritera fjärrvärmeproduktion under vintertid, vilket förvärrar effektbalansen. Centerpartiet vill slopa den nyligen införda skatten på RME och andra bioolja för uppvärmning.

Vi måste också bli bättre på att använda den betydande outnyttjade kapaciteten biokraft som finns i systemet, inte minst genom att utnyttja restprodukter från gröna näringar som idag inte tillvaratas. Även biokraften går att bygga ut snabbare och förra året fanns 14 planerade projekt motsvarande minst 1,3 TWh. Samtliga av dessa kan

tidigareläggas för att uppgå till minst 5 TWh nästa mandatperiod. Vi vill utreda ytterligare incitament som gör att vi kan öka produktionen och nyttjandegraden av biokraften för att öka den planerbara elproduktionen.

Vattenkraft

Vattenkraften spelar en central roll i Sveriges energisystem och gör det möjligt att introducera stora mängder väderberoende kraft. Genom den nya lagstiftningen som Centerpartiet varit med och förhandlat har det skapats enklare regler och rimliga krav som förenar miljöåtgärder med långsiktig lönsamhet för vattenkraften, ökad produktion av förnybar el och fortsatt skydd för utveckling av infrastruktur, bostadsbyggande och gröna näringar. Det är nu viktigt att den nya lagstiftningen efterlevs såsom intentionerna från lagstiftarna var avsedda. Därför bör myndigheterna med utgångspunkt i principerna i den nya lagstiftningen se över alla relevanta regelverk och föreskrifter bland annat kring KMV-klassning, så att regelkrånglet minskar, miljöprövningarna blir mindre kostsamma och möjligheten att utveckla den förnybara elproduktionen får fullt genomslag.

De föreslagna åtgärdsprogram som nyligen presenterats skulle medföra mångmiljardbelopp för kommuner och enskilda. Det innebär för flera aktörer ett val mellan att riva upp eller vidta kostsamma åtgärder för att kunna fortsätta sin verksamhet. Även för lantbrukets del riskerar de föreslagna åtgärderna att bli mycket kostsamma, och går emot de av riksdagen beslutade målen för en svensk livsmedelsstrategi som säger att livsmedelsproduktionen ska öka och att konkurrenskraften och lönsamheten ska stärkas.

I ramdirektivet för vatten och tillhörande vägledningar på EU-nivå finns väl beskrivna processer för hur regelverket kring kraftigt modifierade vatten och undantag ska tillämpas. Svenska myndigheter gör dock i flera avseenden egna, och enligt Centerpartiet rent felaktiga, tolkningar av dessa processer. Vattenmyndigheterna nyttjar inte heller de möjligheter till undantag som ges för att undvika att miljöanpassningarna ska leda till oproportionerligt höga kostnader i förhållande till den miljönytta som eftersträvas.

Miljöåtgärdernas kostnader och nyttor måste också bedömas platsspecifikt, för att säkerställa robusta samband mellan kostnader och mätbara parametrar. I åtgärdsplanerna gör vattenmyndigheten dock schablonmässiga och generaliserade antaganden, vilket både strider mot regelverket och riskerar att tvinga fram dyra och verkningslösa miljöåtgärder. I vissa fall kan åtgärderna till och med bli direkt kontraproduktiva.

När olika myndigheter gör olika tolkningar, eller inte lever upp till de politiska inriktningsbesluten, krävs politiskt klagörande ledarskap. Centerpartiet kommer därför fortsatt att ta kampen för att miljöprövningarna är i linje med den politik som beslutades.

Arbetet med att reformera vattenlagstiftningen och vattenförvaltning behöver fortsätta och de principer som varit vägledande för de nya reglerna för vattenkraften, om minskat regelkrångel, respekt för äganderätt och effektiva miljöåtgärder med rimliga kostnader, bör få genomslag i vattenförvaltningen i sin helhet.

Centerpartiet vill ta fram en plan för att nyttja vattenkraftens maxkapacitet samt utreda hur vi kan öka effektuttaget från befintlig vattenkraft.

Kärnkraft

Kärnkraften är en viktig del i energisystemet, både i Europa och i Sverige. Med tanke på hur lång tid det tar att bygga ny kärnkraft kan inte nya reaktorer på kort sikt ersätta

fossil energi från Ryssland. Det går inte heller att under kommande mandatperiod återuppta nedlagda reaktorer. Men däremot är det möjligt att producera mer el i de reaktorer som redan är igång i Sverige. Centerpartiet vill att befintliga reaktorer ska utnyttjas fullt ut och höja effekten med ytterligare 2 TWh. Centerpartiet vill ge Svenska kraftnät i uppdrag att bygga ut laddningskapaciteten som behövs för att öka effekten från den befintliga kärnkraften.

Elnätsreformer för en effektiv omställning

Ny teknik med batterier, vätgas och bränsleceller samt digitalisering ger nya förutsättningar och lösningar för effektivisering, energilagring, flexibel användning och smarta elnät. Vi kan skapa exportmöjligheter för teknik, kunskaper och förnybar energi, samtidigt som vi tryggar vår och våra grannländers elförsörjning. Detta kommer kräva nätinvesteringar och utbyggd överföringskapacitet som ger större möjlighet att exportera el till våra grannländer. Att EU:s energimarknader integreras och effektiviseras skapar stora möjligheter. Export av förnybar el gör stor klimatnytta när den ersätter fossil produktion i andra länder. Med ökad överföringskapacitet har Sverige och hela Norden därför stor potential att bli Europas gröna batteri. Centerpartiet vill därför se ett mål om att EU:s elnät ska sammankopplas till 25 procent senast 2030.

Det finns en mycket stor mängd ansökningar om att få ansluta till region- och stamnätet. Dagens struktur utgår ifrån att den som ställer sig i kön först får anslutning först. Transparensen kring kötider, plats i kön och andra parametrar är dock dold, vilket gör planering för företag svårt. På vissa håll i landet finns också svårigheter att ansluta ytterligare produktion, med samma utmaningar kring dessa. Svenska kraftnät har ett uppdrag att se över eventuell prioriteringsordning och skall redovisa detta till regeringen. Ökat slutsatser kring prioriteringar är åtgärder för ökad transparens av avgörande för att öka hastigheten i omställningen och tydliggöra förutsättningarna för inblandade företag.

Flaskhalsar i elnäten får inte bli en flaskhals för omställningen. Centerpartiet har länge förespråkat att våra lagar och regler ska vara i fas med teknikutvecklingen. Med tanke på de utmaningar som vårt elsystem står inför anser vi att vissa lagar behöver uppdateras för att möjliggöra kostnadseffektiva investeringar i elnätssystemet. Därför föreslår vi ändringar i ellagen och reglermodellen för elnätsföretagen, för att möjliggöra andra investeringar än traditionella nätinvesteringar. Vi ser ett behov av kompletterande incitament för exempelvis smarta tjänster såsom flexibilitetstjänster. Flexibilitetstjänster ökar elnätens kapacitet utan att investeringar görs i nät, där ledtiderna kan vara långa. Avvägningar kommer givetvis behöva göras för mest effektiva kort- och långsiktiga lösningar. Vad som blir styrande för elnätsbolagen vid beslut om investering är kostnadseffektivitet för samtliga kostnader. Kostnadseffektiva lösningar kan också minska kostnaden för kunden.

Ett flertal utökade myndighetsuppdrag kommer bli viktiga för att säkerställa att elnätet står rustat inför en ökad elenergiefterfrågan. Centerpartiet vill ge Svenska kraftnät i uppdrag att i sin planering över elnätsutbyggnaden i högre grad ta höjd för möjligheter till expansion istället för att enbart utgå ifrån prognoser. Vi vill ge Svenska kraftnät i uppdrag att i högre grad överdimensionera de ledningsdragningar som görs, inte minst mot bakgrund av de långa ledtiderna för byggandet av ny nätkapacitet. En

ökad efterfrågan på elenergi ställer också krav på att våra myndigheter har tydliga mål och tillräckliga verktyg för att kunna leverera på uppsatta mål. Svenska kraftnät har idag inte uppdrag att agera proaktivt när det kommer till nätutbyggnad, vilket vi vill ändra på. I omställningen behöver vi ligga steget före.

Att bygga ut elnätsinfrastrukturen kan ha stor påverkan på den fysiska miljön och kan påverka flertalet aktörer över region- och kommungränserna. Centerpartiet vill se en ökad lokal- och skattsamordning i planeringen av elnätsinfrastruktur, så att bebyggelsen genomförs på ett sätt som gagnar regionen som helhet, vilket kräver god lokal kännedom om området. Centerpartiet anser också att ersättningsnivåerna vid markintrång bör ses över. Vi anser att det behöver tas fram en ny modell som täcker markägarens reella förluster, som också leder till att planering av samhällsinfrastrukturen då baseras på hela den samhällsekonomiska kostnaden när mark tas i anspråk.

Enligt gällande reglering är kundkraften svag i förhållande till elnätsägaren, och incitamenten att investera för att avhjälpa kapacitetsutmaningar är idag inte tillräckliga. I syfte att jämna ut denna ojämna balans anser Centerpartiet att det ska vara möjligt att nätkoncession kan bli framtagna vid grova brister i elnätsverksamheten. Ett sådant beslut bör ligga inom Energimarknadsinspektionens ansvarsområde. Vi anser att Energimarknadsinspektionen bör uppföra en kravlista, som kan användas för att pröva om nätkoncessionsinnehavaren genomfört sitt ansvar.

Det finns redan undantag från koncessionsplikt för en rad områden. Dessa undantag tillämpas dock inte på något systematiskt eller förutsägbart sätt. I regel anser Centerpartiet att undantag från krav på koncession ska tillämpas oftare. Om projektören vill välja att bekosta en större del av elnätsbyggnaden för att vinna tid, bör det vara möjligt, förutsatt att en miljöprovning för verksamhetsområdet är gjord.

En tredje kabel till Gotland

Gotland har sedan lång tid varit beroende av kablar från fastlandet för sin elförsörjning. Samtidigt har Gotland under de senaste åren upplevt en allt osäkrare elförsörjning, med allt fler totalavbrott. Detta är hämmande för öns utveckling, både för pågående verksamheter, för utökning av befintliga verksamheter och för nya etableringar. Behovet av en stabil elförsörjning är väldigt påtagligt hos alla; det är en grundförutsättning för alla landsändar och inte minst en förutsättning för att den tunga industri som finns på Gotland ska kunna ställa om och bli klimatneutral.

Gotland var lovade en tredje elkabel sedan Svenska kraftnät tog ett inriktningsbeslut 2009 om att genomföra 1 000 MW överföringskapacitet till ön. Därmed skulle det sista länet kunna anslutas till stamnätet. Under 2017 avbröts dock detta arbete när Svenska kraftnät meddelade att projektet med Gotlandskabeln avslutades. Gotland har goda naturliga förutsättningar för vindkraft och solkraft. Sedan lång tid är det stopp med utökad anslutning av storskalig förnyelsebar energiproduktion, eftersom de befintliga kablarna är fulla.

Svenska kraftnät fick i sitt regleringsbrev för 2020 uppdraget att utvärdera hur Gotlands elförsörjning ska kunna tryggas. Slutsatsen är att en tredje elkabel behövs. Enligt Svenska kraftnät kan dock en kabel bli aktuell först 2030. Centerpartiet anser att det är oacceptabelt att det ska dröja ytterligare ett decennium innan Gotlands elförsörj-

ning är tryggad. Regeringen bör därför ge Svenska kraftnät i uppdrag att sätta igång arbetet med en tredje elkabel omgående.

Klimatsmarta bostäder

Klimatfrågan driver på tekniska framsteg inom byggsektorn, och här måste politiken följa med utvecklingen. Medvetenheten om byggnadssektorns utmaningar är stor i branschen, men mycket arbete återstår för att ställa om hela byggsektorn och nå nettonollutsläpp. För Centerpartiet är det en självklarhet att Sverige ska vara världsledande när det gäller klimatsmart byggande. Ett bra klimatskal är en förutsättning för att klara klimatmålen i framtiden, då ett hus ska stå under en mycket lång tid. De bostäder som redan byggt behöver också renoveras klokt och energianvändningen minska.

Styrmedel och beslutad politik måste i praktiken leda till utsläppsminskningar och tydliga resultat för mer hållbart byggande. Det finns därmed anledning att se över beslutad politik som inte leder till väntat utfall. Energideklarationerna för byggnader har visat sig skapa oproportionerlig administrativ börda i förhållande till det mervärde som de väntades generera. Därför vill Centerpartiet ge Energimyndigheten i uppdrag att utvärdera hur energideklarationerna kan utformas för att göra bättre nytta, bidra till energieffektivisering på riktigt och skapa mervärde för fastighetsägaren.

Sverige behöver också vara i framkant när det gäller att planera hållbart. Med klimatförändringarna kommer våra hus och fastigheter att utsättas för nya prövningar. Även våra byggnader behöver anpassas till ett förändrat klimat. Större krav kommer också att ställas på dagvattenhantering, energieffektivitet, hållbar mobilitet med mera. Ambitiösa klimatmål för Sverige som helhet behöver avspeglats i bostadsbyggandet. Takytor bör betraktas som en strategisk resurs för energiproduktion, dagvattenhantering och ekosystemtjänster. Skäl finns också att införa krav på byggnaders klimatpåverkan som successivt minskar utsläppen från bostadsbyggandet, och styr mot målet om klimatneutralitet.

Centerpartiet vill vidare se fler insatser för att öka byggandet i trä. När klimatkrav och regelverk utformas är det samtidigt viktigt att bejaka ett visst mått av teknikneutralitet. Allt kan inte byggas i trä, och därför måste allt byggande, oavsett material, vara en del av den gröna omställning som hela samhället måste genomföra. Mer om Centerpartiets förslag till hållbart byggande och klimatsmarta bostäder går att läsa i Centerpartiets motion Bostäder och grönt samhällsbyggande.

Omställningen i de gröna näringarna

Klimatförändringarna kan innebära stora produktionsbortfall för bönderna. Därför vill vi se mer av klimatinvesteringar i lantbruket. Det behövs kraftfulla och långsiktiga åtgärder, exempelvis när det gäller vattentillgång, för att säkra och öka konkurrenskraften för svensk livsmedelsproduktion.

En stor del av Sveriges klimatarbete görs redan dagligen av Sveriges dryga 330 000 skogsägare. Skogsägarnas långsiktiga och hållbara brukande, ofta över flera generationer, är viktigt för den svenska skogens välmående och är grunden för att den växer och

årligen binder tiotals miljoner ton koldioxid. Skogen och bioekonomin, det vill säga den cirkulära ekonomin som baseras på förnybara råvaror, spelar en viktig roll för att vi ska nå våra klimatmål. Utan en aktivt brukad skog kan vi inte ersätta produkter av fossila råvaror med produkter från förnybara källor. Dessutom kommer ett fortsatt långsiktigt upptag av koldioxid i brukad skog och mark vara ett viktigt komplement för att nå målen om klimatneutralitet, även om det viktigaste verktyget för att nå klimatneutralitet alltid kommer vara att fasa ut fossil energi och fossila råvaror.

För att säkerställa stabila, långvariga och klimateffektiva naturliga kolsänkor över tid och för att realisera skogens potential att ersätta fossila material behövs ökad tillväxt i Sveriges skogar, vilket kräver stärkt konkurrenskraft. Även förutsägbarhet från staten angående ägande- och brukanderätt och regelverk är centralt, liksom en förbättrad samverkan mellan skogliga intressenter.

Sverige bör ha som mål att realisera den potential som finns, nämligen att öka tillväxten i Sveriges skogar med 20 procent fram till 2050, jämfört med i dag. Skulle den potentialen realiseras möjliggör det en ökad koldioxidinbindning på tiotals miljoner ton per år och möjligheten att i stor skala fasa ut fossila råvaror, fossila bränslen och fossil energi. Det innebär dessutom nya jobbtillfällen inom bioekonomin i hela landet. Det gör skillnad för klimatet och för aktörer genom hela värdekedjan.

Alla delar av bioekonomi, från den enskilda skogsägaren till biodrivmedelsproducenten, behöver ständigt arbeta för att bli mer hållbara och innovativa. Det kräver långsiktiga spelregler för alla som ingår i bioekonomikedjan, från skogsägare till industri. Det kräver även långsiktighet för forskning och produktutveckling för allt från biodrivmedel och plastsubstitution till textilier och träbyggnation, samt frihet att själv bestämma över vad som sker med råvara och restprodukter. Vi vill därför öka den statliga finansieringen av forskning och utveckling i den växande bioekonomin, och vi kommer ständigt, på alla nivåer, arbeta för att marknaden ska verka fritt inom de antagna spelreglerna.

Centerpartiet vill se ett fossilfritt jordbruk och skogsbruk. Vi vill stödja den pågående omställningen, och ge de gröna näringarna rätt ekonomiska förutsättningar för att bli fossilfria. Centerpartiets motion Hållbara gröna och blå näringar samlar Centerpartiets politik på detta område.

Cirkulär ekonomi

Sverige har idag världens femtonde största ekologiska fotavtryck och vi konsumerar som om vi hade drygt fyra jordklot att nyttja. De konsumtionsbaserade utsläppen står för cirka 90 miljoner ton CO₂e, varav två tredjedelar sker i andra länder. Enbart textilkonsumtionen i Sverige står för 4 miljoner ton CO₂e. Att sluta kretsloppen och minska våra beroenden av att alltid behöva nya naturresurser är brådskande men inte omöjligt. Med dagens tekniska utveckling blir det allt lättare och skattningar har visat att en cirkulär ekonomi kan halvera den svenska industrins utsläpp redan till år 2030. Men då måste lagstiftningen uppdateras och det måste bli enklare att göra hållbara och cirkulära val som konsument.

Det första steget är att fler produkter och varor börjar designas för att enkelt kunna repareras, uppgraderas och inte gå sönder efter en viss tid. Vi vill att EU skärper sitt

ekodesigndirektiv samt att vi inför kvotplikter, det vill säga lagkrav på att nya varor måste innehålla en viss andel återvunnet material, inte minst saker i plast och textil.

Vi vill också göra det lättare att dela, hyra och låna produkter inom den växande delningsekonomin – det sparar på både miljön och dina pengar. Att återbruka i stället för att köpa något helt nytt är bland det bästa du kan göra för planeten. Det vill vi ska bli lättare och mer attraktivt. För dig som enskild konsument vill vi förenkla och tydliggöra fakta om en varas klimat- och miljöpåverkan genom digitala informationsbärare som vi tycker ska finnas på fler varor, direkt i butiken eller online.

Vi har länge förespråkat fler och mer utvecklade producentansvar, vilket innebär att den som sätter en vara på marknaden är skyldig att se till att den samlas in och materialåtervinns. Vi vill att detta införs för fler materialslag, inte minst textilier. Det ska vara enkelt för dig som konsument att lämna in ditt avfall och uttjänta varor, oavsett var du bor i landet. Samtidigt vill vi se fler högteknologiska anläggningar som kan se till att det avfall du lämnar in renas och blir till insatsvara för nya produkter. När det gäller textilier har Sverige alla förutsättningar att bli en världsledande hubb för hållbart mode.

En cirkulär ekonomi är inte bara bra för miljön och klimatutsläppen, den kan också skapa tiotusentals nya jobb och smarta affärsmodeller genom produktens hela livscykel. Här spelar företagen en nyckelroll – om de får rätt förutsättningar är de motorerna i omställningen.

Matsvinn

Matsvinn innebär stora ekonomiska förluster och en onödig påverkan på miljön och ger upphov till utsläpp som skulle gå att förebygga. FN:s mat- och jordbruksorganisation konstaterar att matsvinnet årligen uppgår till 20 miljarder kronor i samhällsekonomiska kostnader, inklusive miljöskadekostnader. Det motsvarar ungefär hela Frankrikes BNP. Om det globala matsvinnet skulle vara ett land skulle det vara världens tredje största utsläppare av växthusgaser efter Kina och USA.

FN:s hållbarhetsmål för matavfall till 2030 innebär att matsvinnet ska halveras i butiks- och konsumentledet. Sveriges mål är att insatser ska vara på plats så att det sammantagna livsmedelsavfallet minskar med minst 20 viktprocent per capita från 2020 till 2025. Vi anser att det behöver skärpas så att vi till år 2025 minskar matsvinnet med 30 procent och till år 2030 halverar matsvinnet i linje med åtagandet i Agenda 2030. Det behövs också bindande rapporteringskrav på matsvinn från större livsmedelsbutiker i syfte att kunna ta fram mer träffbara åtgärder.

Vi vill att all mat som skulle kunna konsumeras av människor ska rapporteras in från livsmedelsbutiker till Naturvårdsverket. Rapporteringen ska vara bindande och ske i volym och vikt inledningsvis. Vi vill i längden se över om fler aktörer kan omfattas, såsom restauranger och storkök. Utifrån rapporteringen behöver Naturvårdsverket förbättra beräkningarna av matsvinnets miljö- och klimatpåverkan sett till energiförlust, utsläpp, miljöbelastning och vattenanvändning. Arbetet bör utvärderas löpande och metoderna för utvärdering av förluster bör uppdateras utifrån tillgänglig kunskap på området.

Det finns också ett värde i att sänka kyltemperaturen för ökad hållbarhet. För vissa livsmedel är kyltemperaturen lagstadgad, såsom animaliska produkter. Men studier visar att långt fler produktgrupper skulle kunna livstidsförlängas genom att förvaras

kallare. Mat som förvaras vid 4 grader istället för 8 grader håller nästan dubbelt så länge. Sverige är ett av få länder i EU som inte har gjort så ännu. Därför vill vi att det ska vara lagstadgat att sänka temperaturen.

Det får inte vara mer ekonomiskt lönsamt att kasta mat som skulle kunna ätas av människor. Ett innovativt sätt att undvika detta är att ansluta sig till de digitala plattformar som är på snabb framväxt och som har till syfte att på ett enkelt sätt erbjuda en andrahandsmarknad för mat som är på väg att gå ut. Vi vill se att fler livsmedelsbutiker drar fördel av de digitala lösningar vi har idag. Vi vill också förenkla och stötta det pågående arbetet med digitala innovationer för att skapa andrahandsmarknader.

Även om vi ska minska andelen onödiga förpackningar, särskilt i plast från jungfruliga material, får det inte leda till ökat matsvinn. Förpackningar som bidrar till att öka hållbarheten eller förenkla transporter, som leder till totalt mindre utsläpp vid en livstidsförlängning av livsmedlet, ska behållas. Däremot vill vi minska den fossila andelen i plastförpackningarna och ersätta dessa med biobaserad eller återvunnen plast. Vi vill att forskningsinstitutet Rise ska studera fördelar kontra nackdelar med livsmedelsförpackningar ur ett matsvinnsförebyggande syfte och presentera förslag där vi kan fasa ut förpackningarna helt.

Vi finner det också relevant att slopa retursystemet för i första hand bröd och mjölk då dessa driver svinn eftersom det inte skapas några incitament att se till att utbud möter efterfrågan, vilket leder till att onödigt stora volymer förloras. Det leder också till onödiga transporter som skulle kunna förebyggas.

Annie Lööf (C)

Rickard Nordin (C)

Alireza Akhondi (C)

Anders W Jonsson (C)

Anders Ådahl (C)

Anne-Li Sjölund (C)

Anna Lasses (C)

Catarina Deremar (C)

Christofer Bergenblock (C)

Daniel Bäckström (C)

Elisabeth Thand Ringqvist (C)

Helena Lindahl (C)

Helena Vilhelmsson (C)

Jonny Cato (C)

Kerstin Lundgren (C)

Malin Björk (C)

Martin Ådahl (C)

Martina Johansson (C)

Mikael Larsson (C)

Muharrem Demirok (C)

Niels Paarup-Petersen (C)

Stina Larsson (C)

Ulrika Heie (C)

Ulrika Liljeberg (C)